

Za Redakcją odpowiedzialny
Stanisław Bronikowski w Poznaniu.

Redakcja, Ekspedycja i Biuro Redakcji przy placu Wilhelmowskim pod Nr. 15.

Dziennik Poznański
wydaje się codziennie z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych.

Cena ogłoszeń (inzeratów):
wiersza drobnego 1 str. 6 fen. — Reklamę od wiersza drobnego 3 str. (incl. tłumaczenia).

Wszystkie ogłoszenia i ekspedycje winny być frankowane.

DZIENNIK POZNAŃSKI.

Przedpłata kwartalna
wynosi w Poznaniu 2 tal. 15 str., w Austrii 6 gr., w Niemczech 3 tal. 1 str. 10 fen., w Anglii 4 tal. 15 str., w Szwajcarii 3 tal. 1 str. 10 fen., w Danii 4 tal. 2 str., w Włoszech 5 tal. 1 str. 10 fen., w Turcji 3 tal. 1 str., w Ameryce 6 tal. 1 str.

Przedpłata i ogłoszenia
przyjmują się w ekspedycji; przedpłata przyjmowana w monachii pruskiej oraz w państwach dozwolonych pocztowego niemiecko-austriackiego; należących tamże pocztowa. W innych krajach zaś tylko za gotówką, za których pośrednictwem (zobacz niżej) można także przesyłać ogłoszenia do eksped. Dzien. Pozn.

Rękopisma
nadawane Redakcji nie zwracają się i nie są one wyceniane.

Ajencje Dziennika Poznańskiego:

W Krakowie Józef Czech. — W Paryżu Librairie du Luxembourg, Rue de Tournon No. 16, pułkownik Raetzowski, Rue de Faubourg Poissonnière 35. Havas, Lafitte, Bullier & Comp. Place de la Bourse No. 3. Publicité Universelle, agence d'annonces internationales, 100, Rue Richelieu. — W Hamburgu, Frankfurcie nad Menem, Berlinie, Lipsku, Wiedniu i Bazylei: Haasenstein & Vogler. — W Berlinie Rudolf Mosse, Gr. Friedrichstrasse 60. A. Rottmeyer, H. Albrecht Taubenstrasse 34. International Annoncen-Expedition, „Invalidendank“ Behrenstr. 24 i Haack et Rahel, Friedrichstr. 68. — W Bremie: E. Schlotte. — W Frankfurcie nad Menem Daube & Comp. — W Wrocławiu Daulé, Haasenstein & Vogler i Mosse. — W Pleszewie: L. Borawski.

Z powodu Święta uroczystego Dziennik jutro nie wyjdzie.

POZNAN, 7 maja.

Na wczorajszym posiedzeniu sejmiku pruskiego przegłoszono ustawę o administracji opróżnionych dyce biskupich aż do § 16. Najwięcej zabierały czasu 14-16 traktujące o prawach patronów a raczej o do obsadzania opróżnionych probostw. Deputowany Windthorst (z Meppen) zauważył, że powyższe paragrafy naruszają konstytucję i dla tego zaproponował, że w razie przyjęcia ustawy przedłożyć wniosek, aby takowa te same przechodziła koleje, jakie przechodziła każda ustawa dążąca do zmiany konstytucji, t. j. aby po 21 dniach wzięta była na nowo pod obrady.

We Francji wzmaga się ze strony organów różnych frakcji prawicy spór o organizację septennatu. Podczas gdy organa legitymistowskie utrzymują, że między rządem a legitymistami zawartem zostało przyrzeczenie, według którego ustawy konstytucyjne, z wyjątkiem ustawy wyborczej, mają ulec odroczeniu, oświadczają dzienniki w bliskich z gabinetem k. Broglie ustępujące stosunkach, że ustawy konstytucyjne przedłożone zostaną Zgromadzeniu narodowemu bezzwłocznie o feryach. Ostatnia wersja tem więcej zasługuje na wiarę, ile że, jak donosi telegram paryżski, król nie ma na uczcie danej na jego cześć oświadczył wyrażenie, że rząd zdecydowanym jest złożyć do laski marszałkowskiej ustawy konstytucyjne, z pomocą których spodziewa się położyć raz koniec chwytliwości i niezasadowości tak samego rządu jak i instytucji, pod których panowaniem Francja obecnie pozostaje.

Według dzienników wiedeńskich hr. Chambord musiał już stolicę austriacką, gdzie przybył z Frohsdorfu dnia 3 bm. i udał się do Brucku a Journal de Bruxelles jest już w stanie zaręczyć, że w dniu 10 maja Zgromadzenia narodowego znajdzie się hrabia Wersalu.

Parlament austriacki jest już na schyłku swego żywota, jutro bowiem zostanie na czas dłuższy odwołany. Na wczorajszym posiedzeniu rozpoczęła Izba Izba rozprawy jeneralne nad ustawą o obronie krajowej. Po dłuższej dyskusji, w której brał udział także minister obrony krajowej, popierając jak najusilniej odnośną ustawę, uchwalila Izba jednomyślnie przystąpić do obrad szczegółowych. W Izbie panów przystąpiło bez rozpraw ustawę o uznawaniu przez państwo wyznań religijnych.

Telegramy z Hiszpanii mówią jednoznacznie o zunajmym rozstroju karlistów, którzy w różnych cofają kierunkach przed naciekającą ich armią republikańską. Z wielu stron donoszą rządowi, że znaczna część karlistów oddaje się dobrowolnie w ręce władz republikańskich, prosząc o amnestyę. Nie mało do dobrego rozstroju a zwłaszcza oddziałów operujących w Biskai przyczyniła się śmierć dowódcy karlistów Castora des Pie de Andechagy, który zginął walcząc na czele swych szeregów przeciw wojskom republikańskim. Był on duszą rewolucji w Biskai i jednym z najprężystszych organizatorów don Karlosa. Co się z resztą ostatniego, — ma znajdować się już w bezpie-

RONIKA LITERACKA, NAUKOWA I ARTYSTYCZNA.

Report Hamiltona o nieznanym dotąd plemieniu ludu zamieszkującym Angole w niższej Gwinei — Kissami: ich przyzwyczajenia, obyczaj, ludzkość, zabawy. — Nieco szczegółów z życia wykopali trojańskich Schliemann. — Kolosalny karykatura Herkulesa znaleziony niedawno w Egipcie. — Towarzystwo szekspirowskie w Londynie.

Umiejętność ludoznawstwa wzbogacając została niepoślednią wartością raportem uczonego Szkoła Karola Hamiltona, który ciekawie bardzo podaje szczegóły o pobycie swoim w roku 1870 pomiędzy Kissamami, plemieniem dzikim, nawet ludożerczym a także jeszcze przez żadnego Europejczyka nieobserwowanym.

Portugalczycy posiadający od połowy szesnastego wieku Angole w tak zwanej niższej Gwinei, kusił ich wielokrotnie o podbicie tego ludu, lecz zawsze nieudolnie; wszystkie ich w tym względzie usiłowania tego tylko doprowadziły, iż stali się nienawistnymi dla Kissamów i stracili ochotę wdzierania się do ich posiadłości. Rzeka Coanza stanowi południową granicę Angoli i przedziela ją od Kissamów, Liboli i Bailundy, którzy zamieszkałych przez plemiona bitne, zamilowali w niepodległości swojej. Portugalczyki nad brzegami tej rzeki pobudowali wiele fortów i obronnych przystanków dla zabezpieczenia handlu jaki z temi ludami prowadzą. Kość słoniowa, wosk, guma, róg nosorożca i sół także, która w Kissamie jest ważnym przedmiotem handlu. Portugalczyki wzorem innych kupców narodów, mając jedynie egoistyczne widoki na ten kraj, nigdy o Kissamach żadnych bliższych szczegółów nie podawali, to też nauka nie prawie o nich nie wiedziała; dopiero teraz Hamilton, jakimś to wyższym powołaniem, był tyle szczegółowym, iż dostał się do samego wnętrza tego dzikiego jeszcze ludu i poczynił nad nim obserwacje, niezmienne dla umiejętności etnograficznej ciekawe i pożądane.

Hamilton znajdując się czas jakiś w pobliżu Don-Don, osady leżącej na prawym brzegu Coanzy (9° 40'

oznem schronieniu, bo na ziemi francuskiej. Wiele oddziałów karlistowskich schroniło się za przykładem swego pana również do Francji. Naczelne dowództwo nad armią północną objął generał Concha, Serrano zaś i Topete powrócili do Madrytu, gdzie ich przyjmowano z niesłychanym entuzjazmem.

Z Carogrodu dochodzą telegramy o licznych uroczystościach, urządzonych na cześć bawieckiego tamże księcia serbskiego. Książę powróci dopiero w przyszłym tygodniu do Białogrodu.

Z tamtąd donoszą również, że starszyzna ormiańsko-katolickich gmin (zwolennicy patriarchy Kupeliana), tudzież hasunickich dysydentów udała się w deputacji do W. Porty, celem złożenia jej oświadczenia na ostatnią notę w. wezyra (w kwestyi wyborów patriarchy i mianowania biskupów i arcybiskupów). Starszyzna zwolenników Kupeliana godziła się na warunki postawione w rzeczonyj notce, Hasuniści natomiast po nosili pewne zarzuty przeciw regulaminowi, dotyczącemu wyboru naczelników ich kościoła. W. wezyr oświadczył atoli, że nie zgodzi się na jakiegokolwiek bądź zmiany i w razie, gdyby Hasuniści nie zastosowali się ściśle do przepisów w notce wykazanych, będzie zniewolonym oddać wszystkie ormiańsko-katolickie kościoły i majątki Kupelianistom.

Nowy kult.

Śmierć zawsze z sobą żal i boleść niesie, boleść zaś wiele zapominać i przebaczać uczy, dając przewagę uczuciu pod nad wszelkimi innymi względami. A lubo słusznie mówi poeta, że

... na końcu żywota
Czyną człowiecze waży szala złota,

to przecież mimo tej subtelności sądu i wagi górę bierze uczucie, człowiek żywy czuje się człowiekiem w pełni swego ułomności i rad chowa wszelką rozważę, pomny swego własnego końca i przyszłego nad sobą sądu ludzkiego.

Piękna to zaiste, jeżeli za trumną nieboszczyka idą ludzie a nie stronnictwa polityczne, nie sami tylko wyznawcy jednej konfesji. Dowodzi to głębokiego szacunku, jaki sobie zjednali zmarli, i tej wielkiej straty, którą śmierć wyrządziła wszystkim, że boleścią przejęci, różnie zapomnieli.

Zdawałoby się więc, że instytucja porządkująca taki objaw boleści i szacunku jest prostą i naturalną rzeczą, jest podniesieniem godności człowieka. Tak też byłoby niezawodnie, ale pod jednym warunkiem koniecznym, że się to dzieje z własnej dobrej woli, z całkowitą świadomością i nieczem niekrepowaną swobodą. Gdzie zaś postronny interes te naturalne i wzniosłe uczucia wyzyskuje a szeregując ludzi tendencyjnie dla innych widoków i celów, chwytają

południowej a 14° 15' zachodniej szerokości) dowiedział się, iż dwóch potężnych królików Kissamów, miało przybyć na tę stronę rzeki. Powodem ich przybycia był sąb polubowny. Mieszkał w Dondo murzyn, uchodzący w tamtych stronach za wielce mądrego i sprawiedliwego człowieka; otóż dwaj ci naczelnicy od dawna kłócący się pomiędzy sobą, postanowili teraz zasięgnąć zdania mądrego murzyna i za jego pośrednictwem załatwić wszelkie nieporozumienia na drodze pokojowej. Noc przegadali w lasku dotykającym brzegu rzeki, obstawiający go do koła paląciami się do białego dnia wonnemi pochodniami. Przyjemny zapach tych pochodni, wiatr zanoił aż do Dondy. Najazutem rano przepłynęli królikowie rzekę na dużych czołnach, przyczem wojownicy składający święte śpiewali pieśni narodowe. Przy wyładowaniu trzymając w rękach dzidy, zachowywali się z wielką godnością. W lasku atoli jak Hamilton zauważał, pozostał ukryty oddział zbrojny, którzy w danym razie mogli pospieszyć z pomocą.

Czarny człowiek w Dondo trzymał ich w niepowinności dwa dni; przez ten czas Kissami handlowali kością słoniową i innymi produktami jakie z sobą sprowadzili; trzeciego dnia po ogłoszeniu wyroku, urządzono dla sędziego i jego przyjacielu ucztę, na którą ze wszystkich białej skóry ludzi, jednego tylko Hamiltona zaproszono. Królikowie nadto prosili Szkota, aby chciał im towarzyszyć aż do ich ojczyzny, na co oczywiście zgodził się z największą chęcią. Portugalczyki z przerażeniem dowiedzieli się o tem i ostrzegali Hamiltona, aby tego nie czynił, gdyż z pewnością nie powróci żywy napowrót. Ten jednakże nie dał się zbić z raz obranego postanowienia i udał się do Kissamów. Znalazł on tam bardzo piękną rasę ludzi; większą część ma skórę koloru miedzianego; wzrost mężczyzny dochodzi do 5 stóp 8 cali, kobiet zaś 5 stóp przeciętnie. Już to krajowcy podejrzliwie i niechętnie na niego patrzyli, ale to rzecz bardzo naturalna, gdyż Portugalczyki złem względem nich postępowaniem a mianowicie chwytem ludzi i uwożeniem ich jako niewolników w daleką stronę, w duszach Kissamów zaszczepili śmiertelną przeciwko Europejczykom nienawiść.

Większa część mężczyzn posiada dobrze uformowaną czaszkę o wazkim lecz wysokim czole; włosy

ludzi za słabą stronę, w nieopatrnej chwili z lepszych popędów ludzkich czyni przynętę dla swojej chorągwi, tam już wartość takiego uprządkowania szlachetnych popędów i objawów ludzkiego uczucia cenić należy wedle ostatecznych zamiarów ukrytych, które przewódzcy mają na oku, a nie według tego, co wywieszają dla pozorów.

Są to myśli, którym nie mogliśmy się opędzić, spotykając się przed kilku dniami z bardzo liczny żałobnym pochodem, w który się skupił poznański Landwehrverein, odprowadzając do grobu jednego z zmarłych członków swoich.

Kto był zmarły, jak się zwał, jaka jego narodowość i religia? — nie wiemy, mówiono nam tylko, że był cieślą z profesji. Skazani na własną domysłość i wnioski, tem pilniej przyglądaliśmy się pochodowi, który tu opiszemy.

Przedem, rozpoczynając pochód, szło kilku doboszy i bili w rozstrojone bębny po wojskowemu zwykły marsz żałobny. Za nimi muzyka widowcznie wojskowa, choć w cywilnym ubraniu; ta grała na przemian z doboszami żałobnego marsza a grała wcale dobrze. Za muzyką chorągiew związku czyli stowarzyszenia niesiona w pokrowcu, powiewająca długim żałobnym kwefem, przy niej w asystencji dwóch braci strzelców z bronią na ramieniu. Za chorągwią rota strzeleckiego bractwa w pięciu sekcjach z bronią na ramieniu, przeznaczona do parady żałobnej i dania salwy pożegnalnej nad grobem. Po zbrojnych następowała parami członkowie stowarzyszenia, a więc landwerżyci, wszyscy z przepaską na lewym ramieniu, na którym krzyż pruskiej landwery a po brzegach kolory albo pruskie albo niemieckie.

Szereg postępujących członków bardzo liczny i bardzo długi, w nim ludzie wszelkiego stanu i wieku, od posiwiałych a nawet zgrzybiałością pochylonych starców aż do ludzi, co tylko w wiek młokiej dojrzałości wstępujących. Wszyscy w cywilnej odzieży, co dozwalało domyślać się, ilu z nich do wyższej, ilu do średniej i niższej policzyć można klasy, a co według naszego sądu prawie się równoważy. Za tym szeregiem następował inny już przed samą trumną postępujący z białymi jarzaczami świecami w rękę, nie paląciami się, gdyż wiatr i dzień jasny, godzina 5 z południa. Niosący świece byli najniezawodniej członkami jakiegoś kościelnego bractwa katolickiego, których tylko trup w trumnie i na karawanie przegradzał od postępującego za ciałem pastora ewangelickiego. Za nim szła rodzina, garstka kobiet i innych żałobnych.

Pochód był nadzwyczaj długi. Dobosze bębni już w Wrocławskiej ulicy, podczas gdy ostatni za trumną postępujący jeszcze z Szerokiej ulicy mieli spory kawał do starego rynku.

Na pozór cóż naturalniejszego, jak że ludzie idą za ciałem lub przed ciałem na pogrzeb, a do tego, że czynią to ludzie jako ostatnią

mają długie a grube, częściej kędzierzawe aniżeli welniaste. Jak to się często zdarza pomiędzy ciemnoskórnymi ludźmi, tak i pomiędzy Kissamami, zdarzają się wyjątki o zupełnie czarnej skórze, włosach welniastych, nosach szerokich i grubych wargach, co czyni ich niekiedy podobnymi do murzynów. Hamilton dodaje że pod tym względem wiele odmian u tego ludu spotykał a nawet zdarzało mu się widywać duże, rzymskie, orle nosy, chociaż nosy płaskie, szerokie, z takimiż wargami przy ogólnie rzadkim zarostu brody, są najpospolitsze. Zresztą cała budowa ciała Kissamów jest silną, masywną, ciało zaś wycierają palmowym olejem rozczynionym z czerwonej farby, w czem trochę przypominają Kafirów.

Ze są także pomiędzy nimi ludożercy, — nie ulega wątpliwości, mianowicie w głębi kraju można takowych często spotykać, chociaż nad brzegami rzeki Coanzy nie ma ich wcale. Hamilton miał sposobność widzieć antropofagów; wyglądał szkaradnie, nędznie, chorobliwie, a choć ich nie jest tak lekki i rączy, jak innych, — lecz owsem powolny, ciężki, leniwy. — Dla czego także zachodzą różnice fizyczne pomiędzy Kissamami zwykłymi a ludożercami, Hamilton nie objaśnia, a wiadomo przecie powszechnie, że ludy kanibalskie w Afryce cieszą się zwykle dobrą zdrowiem, mięso zaś ludzkie w żadnym razie szkodliwym być nie może.

Kto pomiędzy ludożercami dopuści się jakiego przestępstwa albo nie wypłaca długów zaciąganych, bez ceremonii bywa zabijanym a następnie zjadanym. W nowszych czasach zaprowadzono zwyczaj pytania się takiego delikwenta, czy woli umrzeć, czy jako niewolnik sprzedanym być Portugalczykom; prawie zawsze przekłada on śmierć natychmiastową nad niewolę, — tak dalece wielką jest przeciwko nim nienawiść.

Kissamowie nadzwyczajnie są przywiązani do swojego rodzinnego kraju, przymet są odważni, waleczni i temu to zapewne przypisać należy, że zachowali do dnia dzisiejszego swoją niepodległość. Livingstone, chociaż nie był nigdy na ich terytorium, opowiada, że kiedy Portugalczycy wojując z Kissamami wdarli się już w ich lasy, wtedy ostatni poniszczyli wszystkie zapasy wody przechowywanej niby w cysternach we

przysługę dla zmarłego, z którym byli w jakichkolwiek związkach. Można sobie pomyśleć: starzy wojskowi, braterstwo broni ich łączyło, razem szli może nieraz na śmierć i razem ona im zaglądała w oczy, a że szczęściem oświeciła, więc gdy teraz przyszła po swój haracz i sama wzięła, czego jej nie dała wojna, towarzysze broni, zbudzeni śmierci łupem, zesłali się, aby za ubywającym z szeregu żywych kolegą spojrzeć w grób, który, czy w wojnie czy w pokoju nikogo nie minie.

Mimo to szeregowanie się, jakie tu widzieliśmy, nie widzi nam się naturalnem, razi nas tendencyjnością swoją, gdyż nosi z daleka widzialne wyrachowanie i cel polityczny na czole.

Widzieliśmy w szeregach Niemców i Polaków, katolików i ewangelików, nie odbyło się zapewne i bez żydów. Jeżeli ostatnia przysługa taka wszystkich w jedno łączy z szacunku dla zmarłego, cenimy ją wysoko, jak już na wstępie wyrażono. Tu przecież tego nie było. Ludziom tym aniby się śniło iść za trumną małego znanego cieśli, choć on może najzaciewniejszym na swoim stanowisku był człowiekiem, a gdyby gdzie tam na Wrocławskiej ulicy był kto Landwehrverein ogłosił za rozwiązany, rozeszliby się wszyscy i nie wiemy, czy dziesiąta część szeregowanych byłaby poszła aż do grobu, choć już przecież byli wybrani i mieli się z cłem pokazać. Gdyby nadto odebrano im przepaski z ramion, gdyby tyle a tyle osób wyższych i wpływowych nie szło wspólnie, zgromadzenie niższych nigdyby takiej nie dochodziło liczby.

Nie dobra wola, nie koleżeńskość, nie poczucie braterstwa broni, ale zgrabna agitacja, wpływ ludzi wyżej stojących, wpływ urzędowy i poparcie przez państwo doznane, oto, co ludzi tych do Landwehrverein napędziło i co ich w kupie trzyma, w szeregi gromadzi.

Jest to agitacja wielkiego wpływu, zgrabna, ze znajomością ludzkich skłonności prowadzona, a zmierzająca do trzymania po stronie rządu i po stronie niemieckiej naszych polskich ludzi, którzy ciężar rekrutacji i służby wojskowej za nasze społeczeństwo dźwigali, odbyli albo jeszcze dźwigają.

Kto na tę myśl wpadł, nie wiemy, ale że zgrabnie to zrobił, że umiał i wiedział, w co ugodzić, mianowicie na pozyskanie polskiej ludności, to przyznajemy. Okazały pogrzeb, z bębni, muzyką, licznym pochodem, dalej z wystrzałami nad grobem, to ludzi, przyciąga do siebie, a pielęgnowanej w najstarszych szeregach wojskowej próżności, która się powszechną ludzką słabością utrzymuje, do tyła schle-

wnętrzu olbrzymich drzew baobabowych; brak wody zmusił Europejczyków do odwrotu.

Przed Hamiltonem żaden jeszcze biały człowiek nie powstał w kraju Kissamów, to też był on przedmiotem ogólnego podziwiania; szczególniej jego wielka gęsta broda bardzo się dzikim podobala: każdy chciał się przekonać, czy ona jest istotnie naturalną; — więc jej dotykano, za włosy ciągniono, a nawet z tego powodu dano mu tytuł brata istoty wszechmocnej.

Naczelnicy plemion nie uciekają wcale ludu; podczas wojny stają wszyscy około swoich naczelników i tak walczą; powiadają, że i kobiety biorą czynny udział w walce. Są one zazwyczaj kształtnie zbudowane i ładne, noszą włosy spadające do ziemi, w które na końcu wplatają zęby i małe gliniane kulki; zdobią się w złote naszyjniki, kolce itp. rzeczy. Czarne i przenikliwe ich oczy posiadają blask szczególny. Ubiór ich składa się z zszywanych razem pasów kory drzewnej, zakładanych na biodra i zalewanych do kolan dochodzących. Z nienawiści do Portugalczyków nie chcą nosić płócienek a także sandały wyrabiają z kory.

Kiedy kobieta czuje zbliżający się termin ciąży, porzuca dom i udaje się do lasu — tam zostaje sama i wtedy dopiero powraca, gdy wszystko skończono; — dziećmi jednakże pozostaje w lesie ukryte i nikt nawet o takowe nie pyta. Jeżeli zaś poroni lub wyda na świat nieżywe, wtedy ucieka, bo inaczej bywa zmuszoną wypić truciznę.

Hamilton utrzymuje, iż nie ma pomiędzy Kissamami wielożenstwa, co stanowiłoby pośród czarnych afrykańskich ludów rzeczą osobliwą i wyjątkową; małżeństwa kojarzą się bardzo wcześnie i cieszą się licznym potomstwem. Kalek i ludzi ułomnych nie widzą prawie.

Z dziećmi postępują sobie w sposób godny uwagi: oto rano ze wszystkich chat znoszą działwę na pewien wyznaczony plac, gdzie pod szczególną opieką jednej stary niewiasty pozostają aż do wieczora. Stara karmi dzieci olejem palmowym i mlekiem kozim, spełniając sumiennie obowiązki przyjęte na siebie. Jest to coś w rodzaju naszych ochronek dziecięcych. Niemówła zaś matki udaje się na robotę kładą w worki i przewieszają takowe przez plecy. Kobiet stosunkowo do mężczyzn jest znacznie mniej, gdyż istnieje tam

biający, że Landwehrrverein mogą się bardzo zagnieździć i rozpowszechnić między nami.

Do tego owa tolerancja i względność na religiję, gdzie oto bractwo katolickie razem z ewangelickim pastorem służbę żalobną czyni, gdzie zapewne na odwrot i katolicki ksiądz z ewangelickim jakimś urządzeniem kościelnym ma chodząc razem, jakie się to landwehrrze, takiemu królewskiemu człowiekowi, który tak rad się puszy, jakie mu się to zdaje piękne, szczytne i mądre!

Na to też widocznie liczą, aby tylko wszystkich zszeregować, w łączności z Niemcami utrzymać i mieć z ludzi naszych polskich agitatorów i propagatorów swoich zasad i celów między polską ludnością, agitatorów zasilanych ustawicznie, jak tam tego w każdej chwili potrzeba. Z tych to ludzi będą się rekrutowali kontragitatorowie dla nas przy wyborach, podlegające zakwasów społecznym, przynajmniej naszym dziejom i wytykającym szlachetnie ucisk chłopu, z nich wreszcie będą wychodziły owe dziesiątki wyborców po parafiach, którzy się upomną o wybór proboszcza i dokonają go w razie potrzeby, jak o tem nowe prawo co do zarządu parafii stanowić będzie.

Robi się więcej i przygotowuje się przyszłość systematycznie od samych fundamentów, niż my to widzimy, a robi się to wszystko spokojnie, z uśmiechniętą twarzą, nawet z wzrokiem pobożnie ku niebu wzniesionym. Przybywa środków po stronie tamtej, podczas gdy my coraz to w nie ubożsi, coraz więcej skazani na wydobywanie resztek sił naszych sposobów obrony.

W tej agitacji przeciw nam wszystko uchodzi, wszystko dozwolone i dobre, to nawet, co w innych okolicznościach zasadniczo potępione.

I tak język polski ulega ograniczeniom, skazany na zagładę, proponowano prawo, aby go usunąć zupełnie, gdzie tylko publiczna sprawa. Landwehrrverein wydaje przeciw Gazecie obrony krajowej i pisze wcale nie złe po polsku obok niemieckiego. Jakaż to sprawiedliwość, jakie równouprawnienie to pismo polityczne, konsekwentnie i ściśle w obu językach oddające każdy artykuł. W tym celu, w celu pozyskania naszego ludu robi się ofiary z nakładu materyjalnego i z zasad nawet.

Procesy, pochody publiczne i ostentacyjne z godłami i chorągiewkami rażą po katolickiej stronie, polskie ani śmiać się pokazać. Te przecie, które Landwehrrverein urządził, acz takie długie i nad potrzebę wolno a rozciągłe się wlokące, nie przeszkadzają komunikacji, nie rażą nikogo, choć tam przy nich bractwo kościelne, katolickie ze świecami występuje!..

Tak to bywa i tak się pokazuje, że każda rzecz ma dwie strony: niebezpieczną i zakazaną, skoro dla nas; piękną, postępową i propagowaną z urzędu, skoro przeciw nam.

Dla nas ten kult nowy, daleki nabyto od konfesyjności i narodowości, owszem szanujący pozornie obie a pijący z nich soki, aby coś nowego między nami wychować, powinien być ciągłym przypomnieniem, z jakimi walczyliśmy teraz trudnościami i agitacyami. Oby nas do czujności i tęgości ducha obudzili!

Wiadomości urzędowe.

Król nadał kasyerowi głównemu kasy regencyjnej, radcy obrachunkowemu Maager w Kwidzynie order orla czerwonego 4 klasy.

zwyczaj, zresztą dosyć pospolicie w Indyach i Australii, zabijania dziewcząt zaraz po urodzeniu.

Kissamowie lubią bardzo tańce i śpiewy; dumni są ze swojego rodu, patrząc z góry na inne ludy; — np. z Ambondami, żyjącymi pod jarzmem portugalskim, nie zadają się wcale, a nawet nie chcą z nimi wchodzić w żadne handlowe stosunki.

Hamilton był raz świadkiem pewnej nocnej uroczystości, która podczas pełni księżyca się odbywała; — posadzone go na miejscu honorowym, pomiędzy naczelnikiem a jakimś państwowym dygnitarzem, przed nim postawiono faskę z winem palmowym. Cały plac zabawy oświetlony był niosącymi pochodni. Wnet wystąpiła pewna liczba silnie zbudowanych mężczyzn odzianych w skóry zwierzęce, w rękach zaś trzymali łuki, dzidy a nawet broń palną i rozpoczęli pisać. — W środku tancerzy stanął człowiek, niosący na ramionach głowę młodego słonia, co miało oznaczać znak honorowy, niby order w Europie, gdyż człowiek ten uchodził za najdzielniejszego słoniów pogromcę. Inni ludzie nosili w ten sam sposób głowy hyen, lwów i innych drapieżnych zwierząt.

Kobiety były nagie dostownie, większa część z nich przyszywała do tańca na instrumentach podobnych do cytry. Dzieci nasz Szkot nie widział, ale słyszał ich krzyki. Ku wielkiemu swojemu zdziwieniu ujrzał je potem wiszące wszystkie w workach, przymocowanych do słupów rzędami stojących, jak gdyby na grzbiatach matek zawieszonych były. Młoda dziewczyna, zaopatrzona w tykwe napełnione mieszaniną palmowego oleju, manioki i maki, karmiła kolejno dziatwę tykczką. Czterech niewolników stało na straży dla odpedzania dzikich zwierząt.

Kissamowie palą tytoń i zażywają z upodobaniem tabakę, podając ją do nosa tykczkami z drzewa lub kości słoniowej. Kiedy się zejdzie dwóch przyjaciół, wtedy jeden wydobywa drugiemu z ust fajkę i pali dopóty, dopóki trwa rozmowa; odchodząc, napełnia ją swoim tytoniem i oddaje napowrót przyjacielowi.

W razie śmierci krewni i przyjaciele zmarłego zbierają się, aby tańczyć, pić, jeść i płakać na grobie. Jest to pewien rodzaj pikniku, gdyż każdy musi z sobą przynieść coś do picia lub jedzenia. Takie uroczystości pogrzebowe trwają zwykle dni ośm pośród nieustannych krzyków, wrzawy, tańców i płaczu...

Korespondencye Dziennika Pozn.

Lwów 5 maja.

(Sejm i Rada państwa. — Zjazd burmistrzów. — Zjazd nauczycieli ludowych. — Rocznica 3 maja. — Oratorium Heydena. — Wystawa sztuk pięknych. — Z kroniki skandalicznej).

(T) Sejm krajowy będzie miał i tego roku sesję bardzo krótką. We wrześniu rozpocznie się sesja — a na październik zwołana będzie na nowo Rada państwa. Wprawdzie partya rządząca dziś w Austrii chciałaby doprowadzić do tego, by równocześnie mogły się odbywać sesje reichsratowa i sejmowa, jest to jednak jeszcze niemożliwe, przynajmniej u nas, gdyż pomimo zaprowadzenia wyborów bezpośrednich są prawie wszyscy wybitniejsi członkowie sejmowi także członkami Rady państwa.

Projektowany zjazd burmistrzów przyjdzie, jak się zdaje w tym roku do skutku. Prezydent miasta Lwowa popiera gorąco myśl zjazdu. Sprawa ta była przedmiotem narad na poufne zebrania radnych tutejszych, które się odbyło w niedzielę.

Będziemy tu także mieli zjazd nauczycieli szkół ludowych z powodu konferencji, która się w czasie ferij tegorocznych odbędzie. Konferencja rozpocznie posiedzenia swoje d. 20 lipca pod przewodnictwem inspektora szkół ludowych p. Olszewskiego. Przedmiotem, nad którym konferencja ma się naradzać, są bardzo liczne i dotyczące najżywniejszych spraw szkół ludowych. Rada szkolna krajowa wiele ważnych zagadnień konferencji przedkłada. Między innymi ma konferencja odpowiedzieć na pytania: Jak osiągnąć łączność szkoły ludowej z życiem; w jakich rozmiarach wprowadzać nauki przyrodnicze w szkole ludowej; o ile uwzględnić naukę przedmiotów praktycznych jak rolnictwa, sadownictwa, pszczelnictwa i robót ręcznych; jak postępować z nauką niedzielną itp.

Rocznica 3 maja obchodziła u nas uroczystości młodzieży uniwersyteckiej w czytelni akademickiej a młodzieży rzemieślniczej w Gwieździe. W czytelni odbył się poranek literacko-muzyczny przy bardzo licznych udziałach akademików. Kilku profesorów było obecnych. W Gwieździe miał p. Tadeusz Romanowicz odczyt wyświecający rzemieślnikom znaczenie konstytucji 3 maja, przebieg jej przyjęcia do skutku i jaką dla siebie ztąd wyprowadzić powinniśmy naukę. Po południu udano się na kopiec, nad którego szczytem pracowała na wysięgi młodzież akademicka obok rzemieślniczej.

Równocześnie liczne grono starszych obywateli zebrało się na szczyście wieży ratuszowej, wedle przyjętego od lat wielu zwyczaju i tam obchodzili pamiętną rocznicę, wznosząc starym miodem toasty na cześć patriotów, którzy nad odrodzeniem ojczyzny z końcem zeszłego stulecia pracowali i w jej obronie krew przelewali: Kollataja, Potockiego Ign., Kościuszki, Małachowskiego, Kilńskiego itd. — Wieczór spędziliśmy wspólnie w teatrze, gdzie przedstawiano Bolesław: „Trzeciego Maja“, któremu tą razą licznie na taniejszych miejscach zgromadzona publiczność serdecznie przyklaskiwała. Zapowiedzianego obrazu z życia osób nie widział publiczność, c. kr. policja bowiem upatrzyła sobie w nim coś „staatsgefährliches“.

Dziś wreszcie ma być w teatrze wykonane przez Towarzystwo muzyczne wielkie oratorium Heydena „Cztery poru roku“ pod dyrykacją Mikulego. Koncert ten od dość długiego czasu zapowiadany musiał być odroczony dotychczas z powodu różnych przeszkód. Nie łatwe bo też zadanie dla dyrektora Mikulego utrzymać potrzebną harmonię między tylną dyletantami i dyletantami biorącymi w tym koncercie udział. W chórze śpiewa około 200 osób a między temi wiele dam z najwyższych warstw naszego społeczeństwa i to nie tylko lwowskiego. W koncercie bowiem biorą udział także panie i panowie nie mieszkający we Lwowie. Biorą w nim także udział Towarzystwa i kółka muzyczne miast prowincjonalnych.

Wystawa sztuk pięknych w przyszłym tygodniu będzie już otwartą i spodziewać się należy, że będzie bardzo bogata. Ilość przynajmniej obrazów i rzeźb nadesłanych jest bardzo znaczną. O wartości ich i przypuszczeniu na wystawę orzekać będzie komitet znawców, w którym obecnie zasiadają tak kompetentni sędziowie, jak Henryk Rodakowski, rzeźbiarz Markoni, Franciszek Tępa itd.

Bardzo brzydki wydarzył się tu znowu wypadek. Powiadają znowu, bo w latach ostatnich mieliśmy tu podobnych wypadków więcej. Wyższy urzędnik ase-

nie mogąc się już rozpisywać więcej dla braku miejsca o pojaciach religijnych Kissamów, to tylko dodamy, iż obok fetysyzmu w rozmaitych okolicznościach objawianego, lud ten według zapewnień Hamiltona wierzy w istność najwyższą, wszechmocną.

Świat archeologiczny zaniekopojony został do żywego odkryciami Schliemanna, poczynionymi na gruncie, na którym podług twierdzeń tego uczonego znajdowała się niegdyś Troja.

Już w dawniejszych czasach uczeni zajmowali się gorliwie śledzeniem miejscowości opiewanej przez Homera, ale zawsze napróżno, śladów nawet po sławnym grodzie Troya nie zostało. Dopiero teraz niezmordowany badacz przeszłości Schliemann, wykopaliskami przez siebie dokonany na gruncie zwanym dzisiaj Hissarlik w Azji Mniejszej, doszedł do przekonania, iż szczątki murów, jakie mu się udało odsłonić, nie są czem innym jak właśnie Ilionem homerowym.

W tych czasach uczone ten wywał na użytek publiczny dziennik swój drukowany w językach niemieckim i francuskim, dołączając do niego atlas, składający się z dwustu dziesięciu tablic fotograficznych, przedstawiających przedmioty kolekcji trojańskiej.

Schliemann jest nie tylko zapalonym wielbicielem Homera, jak powiada jeden z francuskich referentów dający sprawę o tem dziele, lecz zarazem prawdziwym jego wyznawcą. Podobno do chrześcian w wiekach średnich, szukających w katakumbach kości męczenników, Schliemann w łonie ziemi pokrywającej Ilion wyszukuje relikwii trojańskich. I znalazłszy komorę, w której schowano, zapewne w chwili zbliżającej się katastrofy, kosztowne naczynia wraz z przedmiotami służącymi do strojów i ozdób niewieście, tuż prawie przed paleniem miasta, nie wahał się dać im nazwy Skarbu Pryama.

Może być, iż się myli co do autentyczności tego odkrycia; teoretycznie Schliemann rozwija we względzie wykopalisk, dokonywanych przez niego w Troi, natrafiając w uczonym świecie na opozycję, obecnie sprawa ta jest jeszcze w stanie dyskusyj. Jedni studując kształty i formy przedmiotów znalezionych mianowicie w Skarbu Pryama, utrzymują, że pochodzenie ich jest niezawodnie trojańskie; inni dalej się

kuracy krakowski, człowiek młody, przystojny, mający znaczne dochody, licznych przyjaciół, wstęp do wszystkich kółek towarzyskich, znikł ze Lwowa pozostawiając nie tylko 30 do 40 tysięcy długów, z których część znaczną jego najlepsi przyjaciele będą musieli płacić, ale pozostawiając kilkotsięczny deficyt w kasie, którą miał sobie ze strony reprezentacji tutejszej Towarzystwa krakowskiego powierzoną. Ucieczka p. K. i towarzyszące jej okoliczności, nie pierwszy niestety wypadek w świecie tutejszych młodych elegantów.

NIEMCY.

* Berlin, 6 maja. Uzupełniając przebieg wczorajszego posiedzenia Izby deputowanych zapisem przedyskutowanym, że dyskusja nad prawem o administracji opróżnionych dycezyi doszła aż do § 12, który pomimo opozycji centrum i Polaków przyjęto. Do § 5, który brzmi: „Studzy kościelni, którzy na rozkaz albo z polecenia nie uznanego przez rząd biskupa, lub złożonego z urzędu, albo też na rozkaz osoby pełniącej funkcje biskupie wbrew prawom majowym, pełnią funkcje kościelne, karani będą karą 100 tal. lub więzieniem aż do jednego roku, a jeżeli pełnią funkcje biskupie karani będą więzieniem od 3 miesięcy aż do 2 lat“ — zabrał głos deputowany Biesensbach i oświadczył, iż zdaniem rządu walka obecnie wymierzona jest tylko przeciw kurji rzymskiej podczas gdy § 5 projektu do walki tej i niższe pociąga duchownictwo. Rząd zająwszy raz takie stanowisko pójdzie jeszcze dalej i stworzy kodeks karny, który kiedyś istniał w Anglii ku wielkiej jej niesławie. Studzy kościelni postawieni są przez to w tej alternatywie, albo działać przeciw własnemu sumieniu, albo poddać się nałożonym na nich karom. Jest to przymus sumienia, którym sami panowie gardzić powinni.

Następnie zabrał głos deputowany Rückerath, który przemawiał również przeciw temu paragrafowi projektu uważając go za wdzieranie się w wolność sumienia zle za sobą pociągającego skutki. Pomimo tego przyjęto § 5 jak i prawie bez dyskusji następny § 6 tej treści: „Skoro posada biskupia opróżniona została w skutek sądowego wyroku, naczelnicy prezes prowincji zawiadawcy kapituły do wyboru zawiadawcy dycezyi i to w przeciągu dni 10. Jeżeli w przeciągu tych 10 dni nie zawiadomionym zostanie naczelnicy prezes o dopelnionym wyborze, lub jeżeli w dalszych dwóch tygodniach zawiadawca dycezyi nie złoży przysięgi, minister dla spraw duchownych zamianuje komisarza, który weźmie w administrację ruchomy i nieruchomy majątek należący do stolicy biskupiej. Środki przyמושowe oddające majątek dycezalny pod zarządek komisarza rządowego, nakazuje prezes naczelnicy. Prezes naczelnicy ma również prawo przed zamianowaniem komisarza zarządzić o zawiadawaniu kapituły do wyboru zawiadawcy dycezyi, zająć w sekwestr majątek dycezalny i potrzebne ku temu wydać rozporządzenia.“

Paragraf ten przyjęto 266 głosami przeciw 92. Do § 7 opiewającego: „Przepisy § 6 znajdują zastosowanie: 1) jeżeli podczas opróżnionej posady biskupiej zawiadawca dycezyi urząd swój złoży i nowy biskup uznany przez państwo nie zostanie obranym. 2) Jeżeli przy opróżnieniu posady biskupiej prawa i funkcje biskupie wykonują osoby nie odpowiadające przepisom §§ 2 i 3“ — zabrał głos deputowany Mallinckrodt i oświadczył, że zaraz na samym początku zatargu pomiędzy państwem a kościołem, było zamiarem rządu, podciąć kościołowi wolny jego rozwój i zrobić go uległym państwu. Kapituły nie pobierają żadnej pensji ale dotacya tylko, rząd pod zagrożeniem odjęcia im tej dotacyi chce ich zmusić do przedsięwzięcia czynów, prowadzących do złamania przysięgi. Zły to środek i takie postępowanie rządu może tylko podkopać jego powagę.

Paragraf 8 brzmi: „Przepisy § 6 o zamianowaniu komisarza rządowego do administracji opróżnionej dycezyi jako i sekwestr dycezalnego majątku będą miały zastosowanie w tych wszystkich przypadkach, jeżeli po opróżnieniu biskupiej stolicy takowa w przeciągu roku nie została obsadzona przez uznanego przez państwo biskupa. Minister spraw duchownych ma prawo termin roczny do obsadzenia biskupstwa przedłużyć.“

Deputowany Lieber oświadcza, iż po ogłoszeniu praw majowych nie możebną jest obsada katolickich

gają, bo odnoszą je do Troi dawniejszej jeszcze, przedhomerowej, zburzonej, jak podaje legenda, przez Herkulesa; nie brakuje znowu takich, co wręcz temu wszystkiemu zaprzeczają. W każdym jednak razie wszyscy zgodzić się na to muszą, iż Schliemann odkrył istotnie rzeczy pochodzące z czasów niezmierznie starożytnych, przedhistorycznych, przedstawiające dla archeologów znaczenie pierwszorzędne, a w końcu i to jeszcze potrzeba wziąć na uwagę i policzyć mu za zasługę, iż przez lat trzy, własnym kosztem, z dziwną i bezprzekładną wytrwałością zajmował się pracami nad odkopywaniem ziemi.

Nie podzielać przekonania, jakie panowało powszechnie co do istnienia Ilionu na miejscu nazwanem dzisiaj Bounarbaschi, Schliemann owszem postanowił go szukać raczej tam, gdzie później stała grecka miejscina Ilium novum i posunął się prace ziemne aż do skalistego wzgórza Hissarlik, odkrył nareszcie ruiny grodu niezmierznie starożytnego, które nie wahał się uznać za szczątki homerowej Troi.

Sądząc po przedmiotach znalezionych w mnóstwie domów składających niegdyś miasto, można już sobie utworzyć pojęcie o stopniu cywilizacji jego mieszkańców, odnosząc się do epoki kamienną a przechodzącą już do metalowej w wiek tak zwany brązowy. Broń tudzież inne narzędzia z kości i kamieni wyrobione i bardzo delikatnie obrabiane były, lecz oprócz brązu, z którego wyrabiano wazy, kubki i t. p. rzeczy, śladu nawet żelaza nigdzie nie znaleziono, co przekonywa, iż metal ten nie był jeszcze znanym ówczesnym grodu mieszkającym. Za to złota posiadali wiele, o czem przekonywa ogromna ilość przedmiotów złotych, służących do użytku domowego lub ozdób zbytkowych, znajdujących wszędzie przez Schliemanna. Niezmierznie ciekawe ze względu na starożytne kształty są naczynia wyrabiane z terrakoty; ciekawych czytelników odsyłamy do numeru 1624 za rok bieżący ilustracji francuskiej (Journal universel); tam znajdują się rysunki przedmiotów pochodzących ze skarbu Pryama, a z nich powiem każdy wyobrażenie o niesłychanej, przedhistorycznej ich starożytności.

Porta ottomańska upoważniła Schliemanna do prowadzenia na jej koszt dalszych ziemnych robót około odkrępywania Troi przez trzy lub cztery miesiące,

urzędów duchownych osobami miłymi dla rządu i dla tego prawa majowe znieść należy zupełnie.

Następnie przystąpiono do obrad nad § 9, który wedle poprawek komisji brzmi jak następuje: „Wszystkie prawa administracyjne biskupa przechodzą na rządowego komisarza. Koszta administracji pokrywane będą z majątku dycezyi. Komisarz zastępuje stojącego biskupa albo biskupa samego we wszystkich majątkowych sprawach na zewnątrz, administruje dycezyę, ma nadzór nad całym jej majątkiem jako i majątkiem przeznaczonym na cele kościelne. Komisarz legitymuje się w obec trzecich osób dokumentem nominacyjnym nawet w tych razach, w których prawa osobnego wymagają pełnomocnictwa.“

Deputowany Windthorst uważa za niezgodną konstytucyjną branie w sekwestr kościelnego majątku zebranego oszczędnością przez długie lata. A jeżeli państwo pomimo tego chce we własnym interesie administrację kościelnym majątkiem, powinno kosztu administracji z własnej opłacić kasy.

Ministryalny dyrektor Foerster przemawia za rządowym projektem, oświadczając, że państwo chce administrację kościelną nie we własnym, ale w kościelnych interesach. O konfiskacie zaś kościelnego majątku nie ma wcale mowy. To, co deputowany Windthorst przytoczył przeciw projektowi, jest przesadzane. Następnie po zabraniu jeszcze głosu na korzyść projektu przez dra Gneista, przyjęto § 9 znaczną większością głosów i przystąpiono do § 10 tej treści: „Administracja komisarza kończy się z dniem, w którym obejmie zarząd dycezyi zawiadawca obrany wedle praw państwa lub biskup uznany przez państwo. Komisarz odpowiedzialnym jest za swą administrację tylko przełożonej sobie władzy, a złożony przezeń rachunek poddany będzie rewizji król. najwyższego Izbie obrachunkowej wedle przepisów § 10 nr. 2 prawa z 27 marca 1872. Innej odpowiedzialności nie bierze na siebie komisarz ani też innych nie składa rachunków.“

Deputowany Virchow wnosi do tego paragrafu poprawkę następującą: „Wykaz wydatków rocznych zrobionych przez komisarza przedłożonym będzie monarchi w następnej kadencji.“

Deputowany Mallinckrodt prosi raz jeszcze aby odrzuciła § 10 i pozostawiła administrację dycezalnego majątku odnośnym kapitułom.

Deputowany Virchow przemawia za swą poprawką, poczem komisarz rządowy Foerster, jak i sprawozdawca dr. Gneist zabierają głos przeciw poprawce a Izba przystąpiwszy do głosowania odrzuca poprawę dra Virchowa i przyjmuje § 10 bez żadnej zmiany. Następnie paragrafy 11 i 12 przyjęto prawie bez dyskusji a zwłaszcza w obec opóźnionej już pory. Paragraf 11 brzmi: „Naczelnicy prezes ogłasza w Staatsanzeigerze i wszystkich urzędowych dziennikach wychodzących w dycezyi nominacya zawiadawcy dycezyi jak i komisarza rządowego z podaniem daty rozpoczęcia ich urzędowania lub końca urzędowania. Paragraf 12 opiewa: „Zastępowanie §§ 6 i 11 nie wyklucza się przez to, że kapituła wybierze sobie na czas sediswakancyi osobnego administratora dycezyi.“

Na dzisiejszym posiedzeniu Izby deputowanych obradowano dalej nad projektem o administracji opróżnionych biskupstw i skreślono zaraz na wstępie § 11 orzekający, że tym kanonikom, do których należy wybór zawiadawcy dycezyi podczas sediswakancyi, wstrzymane będą ich pensje, jeżeli wyboru nie przedsięwzię.

Minister Falk stanął początkowo w obronie tego paragrafu, ale ustąpił następnie skoro i stronnictwo liberalne wystąpiło przeciw niemu. Żywa dyskusja wywiązała się nad §§ 14, 15 i 16, zawierającymi przepisy o prawie patronów i gmin obsadzania opróżnionych probostw. Deputowany Windthorst w paragrafach tych widzi „rewolucjonizowanie kościoła dołu“ zmieniające konstytucyjną i dla tego wnosi, aby w razie przyjęcia przez Izbę pomienionych paragrafów, po trzech tygodniach na nowo podjęto nad nie dyskusję, — tak jak to przy zmianie konstytucji bywało zwykło. Komisarz rządowy zaprotestował przeciw wywodom deputowanego Windthorsta, utrzymując, że rząd bynajmniej nie myśli o rewolucji w kościele, ale chce tylko przyjąć w pomoc gminom ciępiącym w skutek nieposuszenia duchownych. Dalszy przebieg posiedzenia nie znany nam dotąd, tylko chyba dodać należy, że przyjęcie projektu jest tak dobre jak zapewnienie.

W dniu wczorajszym opuścił car rosyjski stołeczną Niemiec. Dzisiejsza National Zeitung przesyła

dodawszy jeszcze do pomocy 150 ludzi, lecz pod warunkiem, iż wszystkie przedmioty, jakie się tam znajdowały, przesłanemi do muzeum rządowego. Nad grecki minister oświecenia pan Valassopoulos, wielki miłośnik starożytności, ofiarował również temu niemu archeologowi kierownictwo pracami ziemnymi nad odkopywaniem Mykeny, lecz także z warunkiem, aby wszystko, co się znajdzie, przesłane zostało do ateńskiego muzeum. „Jakkolwiek ciężkie to są dla niego warunki — powiada w jednym z listów Schliemann — przecie z radością ich się podejmuję, gdyż wiem, iż wielkie usługi światu naukowemu wyświadczę.“

Nie wychodząc już ze sfery archeologicznej, damy jeszcze słów parę o znalezionym niedawno koślawym rozmiarów posagu Herkulesa w Egipcie, a mieszczonym już w sultanskim zbiorze starożytności Carogrodzie. Doktor Dethier w czasopiśmie Turquie ogłosił szczegółowe studjum nad tym posagiem, podając starożytność jego pochodzenia na cztery tysiące lat. W przedświeckich jeszcze czasach stawiano jak utrzymuje — posagi Herkulesa przy publicznych źródłach, niby bóstwa opiekującego się obywatelami, woda też tryskała zawsze z lwiej paszczy. Według obliczeń Dethiera epoka ta przypada na 400 do 2600 przed narodzeniem Chrystusa, z tego wnosić można o starożytności wielce pochodzenia kolosalnej figury.

Założone teraz niedawno w Londynie Towarzystwo szekspirowskie cieszy się ciągłym wzrostem członków, co dowodzi nieposiedniego zamiłowania do glików arcydzieł przez genialnego dramaturga i stawianych. Pierwszy numer czasopisma mającego być wydawanym przez Towarzystwo wyjdzie w tych dniach na widok publiczny; mają się w nim zamieszczać dania, bajki, powiastki i tym podobne szczegóły, żące za treść do dramatów Szekspira, tudzież jego rodzaju objaśnienia, komentarze, dotyczące lub osobistości tego wielkiego poety.

ma kilka słów pożegnania, zaznaczając, iż wizyta cara Aleksandra w Berlinie jest najlepszym dowodem do-
brych stosunków między obudwoma mocarstwami.
Cesarz Wilhelm wyjeżdża w dniu jutrzejszym do
Wiesbaden na dwa tygodnie.
Sprawa hr. Arimna zajmuje ciągle jeszcze opinię
publiczną a Nordd. Allg. Ztg. oburzona wielce
na francuską prasę, że tak żywo ujęła się za niemiec-
kim posłem. „Spamiętaj to sobie” powiada organ
ks. Bismarcka.

Komisyja obradująca nad projektem do prawa or-
dynacji powiatowej w Ks. Poznańskim, ukończyła w
dniu 5 maja drugą naradę nad projektem i potwier-
dziła postanowienia przyjęte w pierwszym czytaniu
wszystkimi głosami przeciw dwóm naszym posłom
Referentem mianowany został poseł Nolte. Komisarz
rządowy tajny radca Persius oświadczył w imieniu
rządu, iż w następnej kadencji sejmowej przedłoży
projekt ordynacji powiatowej dla W. Ks. Poznańskiego,
zatem nie może obecnie dać bliższego obja-
śnienia co do stanowiska rządu do przedłożonego pro-
jektu.

AUSTRIA I WĘGRY.

* Wiedeń, 5 maja. Neue Freie Presse
dowiaduje się, że obie pierwsze ustawy wyznawio-
ne uległy zmianom w stosunku do projektu kościelnego,
nie mniej opodatkowaniu majątku kościelnego o-
czywiście już sankcją cesarską. Sankcjonowaniu rze-
czenia, z których pierwsza jest zasadniczo naj-
ważniejsza, odpowiada, według powyższego organu, a-
naliza noty hr. Andrassego, będącej odpowiedzią na
okólnik papieżki, przesłany na ręce episkopatu aust-
riackiego.

Nota hr. Andrassego mieni główne punkta noty
papieżkiej jako niezgodne z rzeczywistością; ustawy
kościelne rządu cesarskiego nie są niczem więcej jak
naturalnym skutkiem kierunku nakazanego duchem
czasu, a okólnik papieżki zamiast ułatwiać rządowi za-
danie jego — utrudnia je tylko. Stolica apostolska
niechaj będzie przekonana, że ustawy rzeszne nie wy-
stępują przeciw niej nieprzyjaźnie, ani zmierzają do
ukrócenia jej praw w rzeczach wiary, lecz porządkują
jedynie kwestye materialne. Ton całej noty zresztą ma
być według telegramu Pester Lloyd nader umiar-
kowany.

Parlament austriacki odracza się 8 bm. Ostatnie
posiedzenie odbędzie się w czwartek. W środę miał
obradować nad ustawą o obronie krajowej niemniej o-
tworzyć rozprawę nad odpowiedzią na interpelacyę
deputowanego Winkhoffa odnoszącą się do prze-
silenia finansowego.

Odpowiedź na rzeczoną interpelacyę dał minister
skarbu na wtorkowym posiedzeniu. Powiedział on:

Rząd cieszy się, że może przed odroczeniem pa-
rlamentu określić jeszcze raz stanowisko, jakie zajmuje
w obec przesilenia. Ubytek konsumpcyi i połączenie z
nią zastój w pojedynczych gałęziach produkcji uważa
należy częścią jako naturalne oddziaływanie panującego
na targu pieniężnym przesilenia, częścią jako skutek
nieurodzajów zaostrzony tym jeszcze, że zagranica po-
dziela z nami los nieprzyjanych stosunków gospodar-
czych. — Niepodobniestwem jest, powstrzymać się
jakimiś państwowym rozporządzeniem, przesilenia wy-
wołanego zbiegiem najrozlicniejszych przyczyn. Pań-
stwo robiło co mogło o ile było to w jego mocy.
Rząd stara się wszelkimi siłami, aby doprowadzić do
skutku budowę kolei żelaznych i innych publicznych
gmachów. W razie gdyby mimo oczekiwanego zastój
w zarobkowaniu jeszcze większe przybrał rozmiary,
uczyni rząd co tylko będzie w jego mocy, aby za-
radzić złemu. Na mocy ustawy grudniowej utworzonych
zostało 16 kas zaliczkowych z użyciem 10,600,000
guldenów. Tym sposobem handel i przemysł uzyskał
znaczące zasoby pieniężne a obok tego posłużył rząd
w kurs na inną drogę o wiele większe kwoty. Rząd
pojmując doskonale całą groźbę położenia ekonomicznego,
nie może jednakże zataić, że gdy dawniej grzeszono
przecenianiem kapitałów i spekulowano na łatwowie-
rność publiczności, dziś lekceważoną jest siła ekono-
miczna a brak zaufania coraz gorzej sprowadza następ-
stwa. Rząd uważa, że w przyszłości nad rozwojem
stosunków ekonomicznych a jeśli nie czuje się na si-
lach powetować szkody poniesione przez pojedyncze
jednostki dzięki chybnym spekulacyom, toć krocząc
w duchu pisma odrębnego cesarskiego z 28 lutego
br. weźmie sobie za zadanie leczyć przynajmniej zadane
rany.

Izba panów odracza się w piątek. W sobotę już
rozpoczynają się obrady wydziału wojkowego dele-
gacyi przedlitawskiej, której pierwsze pełne posiedzenie
odbędzie się w połowie przyszłego tygodnia.

Do Koel. Ztg. piszą z Wiednia, że d. 2 maja
opuszczył hr. Chambord Frohsdorf, aby przez Wiener-
Neustadt pośpieszyć do Wiednia. Tym sposobem u-
padały wszystkie sensacyjne pogłoski o pobyście Henryka
V we Francyi i połączone z niemi kombinacye polity-
czne.

Pisaliśmy za innymi dziennikami kilkakrotnie o
układach handlowych toczących się między Austrią a
Rosyą, tudzież o wyjeździe jakoby pełnomocników au-
striackich z Petersburga. Journal de St.-Pét.
pisze, że i jedno i drugie z tych doniesień rozmi-
ja się z prawdą. Żadnych rokowań o jaki bądź traktat
handlowy gabinet petersburski nie prowadzi z wie-
deńskim; pełnomocnicy austriaccy przybyli do Pe-
tersburga dla układów o sunięciu pewnych ograni-
czeń celnych, nie poruszając zresztą kwestyi tyczących
się taryf. Pełnomocnicy też austriacko-węgierscy
dotąd znajdują się w Petersburgu i praca ich nie tak
rychło się skończy.

FRANCYA.

* Paryż, 4 maja. W departamencie Nièvre
rozpoczęła się agitacya wyborcza. Tak bonapartyści
jak legitymiści osobnych stawiają kandydatów, pierwsi
p. Bourgoing, drudzy p. Pazzo. Republikańskie ko-
mitety nie postawiły jeszcze żadnego kandydata, lubo
niezawodnie postawią albo p. Masé lub Gudín. Ob-
adwaj są merami złożonymi z urzędu. Wybór sam od-
będzie się 24 b. m. i napewno spodziewać się można
zwycięstwa republikańskiego.

Bonapartyści i legitymiści gotują się na burzli-
we po ponownym zebraniu się Zgromadzenia na-
rodowego, książę Broglie przygotowanym jest na
wszystko. Rząd postanowił przedłożyć Izbie najpierw
prawa konstytucyjne, lubo zdaniem Corr. Havae,
łatwo by było, że pomimo tego rozpoczyna się
obradę o prawa wyborczego.

Zapowiadane tylokrrotnie orędzie prezydenta nie
przyszedł do skutku, bo Mac-Mahon nie mógł się zgo-
dzić w tej mierze z ks. Broglie. Zamiast orędzia po-
sta-

nowił gabinet wystąpić z motywami do praw kon-
stytucyjnych. Motywa te mają poznać ogół z po-
lityką i zamiarami rządu i zastąpić orędzie prezyden-
ta. Ks. Broglie wierzył początkowo w pozyskanie dla
siebie lewego centrum, gdy go ta nadzieja zawiodła
szuka przymierza z prawicą, a dowodem tego naj-
lepszym surowe wystąpienie prefektów w obec republi-
kańskiej prasy. Cztery republikańskie dzienniki, a
mianowicie Union libérale de Seine et Oise,
wychodząca w Wersalu, Libéral, dziennik wychod-
zący w Cambrai, Spectateur de Langres i La
Democratie skazane zostały na karę.

W dniu wczorajszym przyjmował p. Thiers depu-
tacya Francuzów osiadłych w Chili i odebrał z jej rąk
adres, album i złoty medal na pamiątkę uwolnienia
Francyi od okupacyjnego wojska. Eksprezdyent Thiers
dziękując za adres w przydłuższej mowie, powiedział
między innemi, co następuje: „Nie zupełnie to pra-
wa, że zawsze byłem przeciw rzeszypolitacji, bo do-
brze zorganizowana monarchia konstytucyjna jest ni-
czem innem, jak dobrze zorganizowana rzeszypolitaci-
a. Nie umieli lub nie chcieli tego pojąć nasi monarcho-
wie! Karol X. mógł tylko rozumieć absolutną monar-
chię, Ludwik Filip, mający zdrowe pojęcie o rzeczy-
sam tylko chciał rządzić, a Napoleon III. nie był złym
człowiekiem, ale miał ten błąd, że był za osobistym i
choć rządził nie zgodnie z duchem czasu. Wszyscy
trzej upadli i żaden z nich nie chciał się zaprzeczyć
samego siebie i rządzić konstytucyjnie, tak jak
to w Anglii się dzieje, gdzie rząd bardzo jest pod-
dany do rzeszypolitacji.” P. Thiers rozwodził się na-
stępnie nad wypadkami po ostatniej wojnie i intryga-
mi, jakie zgotowały mu upadek na niekorzyść kraju,
bo osoba jego dawała rękojmą zagranicy. W końcu
wyraził p. Thiers nadzieję, że najbliższe obrady Zgro-
madzenia narodowego dowiodą, że większość prze-
ważna kraju jest usposobiona zachowawczo-republikańsko
i prędko czy później odniesie zwycięstwo forma rzą-
dów republikańskich. Obowiązkiem dobrych patriotów
jest przyspieszyć tę chwilę, bo kraj wymaga pokoju.

W dniu jutrzejszym jako rocznicę śmierci Napo-
leona I. odbędzie się żałobne nabożeństwo w pałacu in-
walidów. Drugie nabożeństwo odprawi się w kościele
Notre Dame, zakupione przez bonapartyistów, którym
pałac inwalidów jest zbyt odległym.

HISZPANIA.

* Madryt, 3 maja. Dziennik urzędowy ma-
drycki ogłasza cały szereg telegramów, będących wy-
razem radośnych uczuć ludności hiszpańskiej z powo-
du zwycięstwa oręża republikańskiego. Serrano w cią-
gu tygodnia powraca do stolicy; naczelne dowództwo
powierzono zostało jen. Concha.

Po oswojeniu miasta Bilbao pierwszym będzie
zadaniem ścisnąć energicznie szczątki rozproszonej ar-
mii karlistowskiej, nękać ją, rozbić i wyzyskać tym
sposobem tak drogo okupione zwycięstwo.

Nie wiadomo dotąd z pewnością, w którym kie-
runku cofają się główne siły karlistów. Jedne donie-
szenia mówią, że obrały drogę przez Durango do Guiz-
puzcoy i Nawarry, inne, że cofnęły się do Orduny,
w którym to mieście posiadają karliści ludwiarńi i zna-
czne zapasy wojenne. Cztery baterie mieni wysłał do
Estelli na pomoc tamtejszej załodze zagrożonej przez
generała Tassara maszerującego przeciw Estelli na czele
5000 żołnierzy.

Wiadomość o klęsce karlistów wywołała w całej
liberalnej Europie niekłamana radość. — Z Londynu
donoszą o manifestacyach wyprawionych w tej stolicy
na cześć wojsk zwyciężczych. Z upadkiem Bilbao spr-
wa uznania rządu hiszpańskiego przez gabinet angi-
elski, znacznie postąpiła naprzód a nie mylą się może
te, które utrzymują, że uznanie to jest już kwestyą
najbliższego czasu, tem więcej, że marszałek Serr-
ano o posiada w pośle angielskim panu Layard nader
wymownego rzecznika.

Szczególniejszy wypadek zamocnił ogólną radość w
Madrycie, tj. zamach na życie p. Pi y Margalla.
W roku zeszłym, gdy Pi y Margall był ministrem,
można byłoby sobie wytłumaczyć podobny wypadek;
dziś atoli trudno zrozumieć, jakie powody mogły kogoś
zniechęcić do targnięcia się na prywatną osobę Mar-
galla. W niedzielną nieznajomy człowiek przebrany
w suknie duchowne wszedł do mieszkania ekministra
pod pozorem, że przysłał mu doń został z polecenia
ministra sprawiedliwości a stanowiący przed Margal-
lem, strzelił do niego potrzykoc. — Chybiwszy skie-
rował lufę ku własnej pierśi i padł nieżywy.

Znaleziono przy nim papiery, z których dowie-
dziano się, że morderca opuścił co dopiero dom obla-
gany; widocznie wypuszczono go zawczasem. W
każdy raz morderca, który zamach własnym oku-
pił życiem, poniósł powody, które go znieśliły od
tego czynu, ze sobą do grobu.

OŚWIATA LUDOWA.

Na Oświatę ludową otrzymaliśmy od p. Wł. Szuberta z
Wielkiejwsi tal. 3 sbr. 20 jako składkę zebraną przez p. St.
Trampczyńskiego. Kwotę tę jednocześnie odesłaliśmy do
Kasy Towarzystwa Oświaty Ludowej.

Telegramy.

(Z biura Wolffa.)

Durango, 5 maja. Siły karlistowskie stojące
pod Bilbao podzieliły się; kilka batalionów nawarskich
pozostało tutaj przy don Karlosie; biskajskie bataliony
pod dowództwem Valdespiny pociągnęły do Biskaj,
cztery bataliony karlistowskie pociągnęły do Araty, a
cztery do Guardagety. Kawaleria pomaszerowała do
Osadumy, artyleria do Arratu.

Darmstadt, 6 maja. Cesarz rosyjski przybył
tu dzisiaj w południe przyjmowany na dworcu przez
wielkiego księcia i książkę heskich Ludwika, Aleksan-
dra i Wilhelma. Car rosyjski po śniadaniu w pałacu
książęcym udał się w dalszą podróż do Stuttgartu.

Stuttgart, 6 maja. Dzisiaj po południu o 3
godzinie przybył tu car rosyjski przyjmowany na
dworcu przez parę królewską i książkę krwi. Wieczor-
em przedstawienie w operze na cześć rosyjskiego mo-
narchy.

Ostatnie telegramy.

(Z biura Wolffa.)

Peszt, 7 maja. Wszyscy członkowie pod-
komitetu wydziału dla spraw kościelno-polity-
cznych wraz z ministrem wyznań oświadczyli

się w zasadzie za zaprowadzeniem obowiązko-
wych ślubów cywilnych. Minister sprawiedli-
wości wezwany został, aby odnośną część prawa
cywilnego przedłożył w bieżącym jeszcze roku.

Madryt, 7 maja. Wczoraj o godzinie
1 po południu przybył marszałek Serrano do
stolicy, witany z zapalem przez ministrów, wła-
dze rządowe i municypalne i tłumy ludu.

Santander, 7 maja. Wojska rządowe
maszerują na Durango. Karliści cofają się ku
Estelli.

Madryt, 7 maja. Gazeta donosi, że
oddziały karlistowskie pod dowództwem obu
Curali (ojca i syna) zostały w prowincyi Wa-
lencyi pobite.

Paryż, 7 maja. Według wiadomości na-
desłanych tutaj z Bilbao miasto samo niewiele
cierpiało w czasie oblężenia. Liczba wszystkich
zabitych w czasie bombardowania nie przekroczyła
130. Wszyscy prawie poddani angielscy opu-
ścili Bilbao 20 kwietnia. Po wkroczeniu wojska
do miasta spalili ochotnicy znaczną ilość bu-
dynków, których mieszkańcy sprzyjali karlistom.
Karliści cofnęli się do Durango, wojska rządo-
we gotują się ku bezzwłocznemu powstaniu.

Ateny, 6 maja. Gabinet Bułgaris spr-
awować będzie nadal tymczasowo rządu państwa,
usiłowania bowiem Deligeorgisa, aby złożyć
nowy gabinet, rozbiły się. Mówią o odroczeniu
Izb.

WIADOMOŚCI MIEJSCOWE I POTOCZNE.

Poznań, dnia 7 maja.

* Teatr polski. Dziś na benefis p. Friderici-Jako-
wickiej: Halka. P. Friderici-Jakowicka występuje dziś po
raz ostatni na naszej scenie — każdy zapewne zechce skorzy-
stać z tego, aby jeszcze raz usłyszeć znakomitą śpiewaczkę.

Jutro na benefis pp. Koehlera, Stankiewicz i Wo-
dałowicza, komedia Szekspira: Wiele hałasu o nic.

* Pomnik Mickiewicza, kosztem p. Sew. Micha-
łowskiego, właściciela nieruchomości przy placu Mickiewicza, od-
nowiony został a mianowicie cały farbą olejną odświeżony.

* Na „Wartę”, kasażkę zbiorową, złożyli przedpłatę
do rąk T. Daszkowicza p. ks. Ig. Zieliński z Rzeszowa w Ga-
loji, Woj. Rudziński i Beżmieniński z Poznania.

* Ks. lic. Michałowski zamierza podobno zanieść apela-
cyę przeciw wyrokowi, skazującemu go na złożenie w sądzie nau-
czyela religii przy tutejszym gimnazjum ad St. Mariam Ma-
gdałenian.

* Zanim reprezentanci miejscy przystąpili na wczoraj-
szym posiedzeniu, któremu przewodniczył radca sprawiedli-
wości p. Pilet, do obrad nad przedmiotami, na porządku dzien-
nym umieszczonymi, wprowadził nadburmistrz p. Kolehle nowo
wybranego a przez król. rejencyę potwierdzonego niepłatnego
radcę miejskiego p. Ludwika Jaffé, odebrał od niego przy-
jęcie, poczem i przewodniczący p. Pilet do niego przemówił, a
p. Jaffé zebrany w kilku słowach za okazane wyborem zaufanie
podziękował. Po odczytaniu przez sekretarza protokołu
z ostatniego zebrania rozpoczęto dyskusyę nad pierwszym
przedmiotem porządku dziennego, którym była rewizya regula-
minu obrad. Dyskusya ta trwała blisko dwie godziny — przy-
jęto zaś w niej wszystkie przez komisyję w tym celu wyzna-
czoną proponowane zmiany regulaminu, które jednak jako nie
przedstawiające interesu dla naszej publiczności tu pomijamy.
Zamianowawszy następnie na członka proceduralnego sądu po-
luchowoskiego p. Karola Handke i potwierdziwszy do-
tychczasowych sędziów polubownych dla II, III, XIII i XIV
okręgu, zgodzili się reprezentanci na osiedlenie się w tutejszym
miejscie pochodzącego z Kalisza a prawo obywatela Stanów
Zjednoczonych polnocnej Ameryki posiadającego właściciela
farbierni p. Bernarda Putalskiego jak nie mniej na powierzenie
gospodarowi Stanisławowi Aniole z Plewisk czyszczenia kloak
w kilkunastu budynkach miejskich, ile że takowy żądny za to
nie żądał zapłaty. Odrzucony w ten sposób jeden z repre-
zentantów dla spóźnionego już poru obrady nad dalszemi przed-
miotami porządku dziennego, zgodzono się jeszcze na wniosek
nadburmistrza p. Kolehle na sprawie nowych dla kilku szkół
miejskich ławek, które razem kosztować będą 394 tal. 20 sgr.
rachując za ławkę 64 tal. Reprezentantów było obecnych na
posiedzeniu 19 — z członków magistratu nadburmistrz p.
Kolehle i radcy miejscy Stenzel, Rump, Chlebowski, Bielefeld,
Schulz i Jaffé.

* Doniesienia policyjne. Znaleziono jedwabną czapkę,
pistolet, 24 sztuk podrzutyj francuski, krzyż pamiątkowy z
1866 r., mały kornierz pianowy, klucz, dwie laski, cygaro-
we z piany morskiej w pudełku, jeszcze jeden klucz i 3 ter-
cerolet; zgubiono złoty kluczyk do zegarka z pieczęcią i me-
dalion z kości sionowic.

* Do zarządu nowej resursy niemieckiej, którego
mandat trwał na tytyko do przyszłego walnego zebrania w mie-
sięcu wrześniu rb. wybrani zostali radca sprawiedliwości pan
Leviser jako przewodniczący i kupcy pp. Annus i Andersch,
radca pocztowy Baner, sędzia powiatowy Budder, prokurator
Heinemann, kantor Hennig, dr. Hofeld, prof. Fahl, referendarz
rynsz Jewasinski(2), właściciel drukarni E. Roestel, miejski
radca budowlany Stenzel, prof. dr. Tiesler i dr. Wasner.

* Nauka języka polskiego przestaje, jak wiadomo, z
rozpoczęciem nowego roku szkolnego być obowiązkową w tu-
tejszej szkole średniej dla uczni i uczennic niemieckich. Obecnie
liczy zakład ten 130 polskich a 580 niemieckich uczni i uczen-
nic; z ostatnich bierz udział w nauczaniu języka polskiego, udzie-
lonej po zwykłych godzinach szkolnych od 4 do 5 po południu,
120 czyli około 21%. Zrazu więcej daleko rodziców oświadczy-
ło się za tem, aby dzieci ich uczyli się po polsku, lecz później
mieli żądanie to cofnąć. Czy z własnej woli? zapytalibyśmy.

* Dnia wczorajszego oddlesiono na wieczy spo-
zynek na cmentarzu św. Mariiński zwłoki śp. Józefa z Mia-
nowskich Grabowskiej. Kondukt żałobny prowadził w asy-
stencyi kilkunastu duchownych ks. proboszcz Pedziński. Zwi-
zkom towarzyszyło liczne grono znajomych i przyjaciół.

* Budowniczy p. Moraczewski mianowany został
król. budowniczym kolejowym przy kolei wschodniej. P. Mora-
czewski zamieszka w Bydgoszczy.

* Dawniejsza nieruchomości p. Wegnera pod no. 9
przy W. Ryerskiej ulicy położoną, kupił radca zdrowia p. dr.
Santer za 42,500 tal. Nieruchomość tę sprzedał przed dwoma
laty ówczesny właściciel p. S. Zadek za 48,000 tal.

* Jak to swego czasu donosiliśmy, wysłano ztąd na
prośbę kilku miast, w których roku zeszłego rozżyła się cholera,
kilku konstablarów, by tam przeprowadzić środki i sposoby,
jakie się tak skutecznymi przeciw tej epidemii w mieście na-
szem okazały. W uznaniu zasług tych urzędników wyznaczono
takowym obecnie nagrody; i tak otrzymał konstablar Sand-
mann od magistratu trzemeszyńskiego 10 tal. a konstablaro-
wie Sigmund i Redlich za starania swe w Inowrocławiu
od miastara spraw wewnętrznych po 20 tal.

* Fiskus żwirówek zamierza podobno żwirówkę przez
miasto nasze do Berlińskiej aż do Warszawskiej bramy prowa-
dzącą, która przed mniej więcej 17 laty po raz ostatni wybru-
kowaną została, gruntownie poddać reparaacyi.

* Wiesz Katarzynowo sprzedana została za 52 ty-
siące tal. a nie 37,725 tal., jak to donosił korespondent nasz
wziesiński.

* W tych dniach odbyła się w sądzie krótozyskim
subhasta dóbr ryerskich Sośnica, mających około 3800 morg-
ów obszaru a oszacowanych na 200,000 tal. Małżonka dotych-
czasowego właściciela p. Chłapowskiego nabyła takowe za 183,000
tal. W skutek tego upadło przeszło 100,000 tal. długów hypo-
tecznych, — pomiędzy innemi 50,000 tal. Tellusa. — Dobra ry-
erskie Steinfeld(?) w powiecie mogilnickim 1400 morgów
obejmujące, nabył za 58,400 tal. od dotychczasowego właściciela
kapitałisty Rausch z Bydgoszczy agronom p. Segler.

* Sąd powiatowy grodzki skazał dnia 4 bm. ks.
wikaryuszów Warmińskiego i Barciowskiego z Buku
za ponowne wykroczenie przeciw prawom majowym pierwszego
na 14 miesięcy, drugiego na 6 tygodniowo więzienie. Ks. War-
miński przeciw wyrokowi zaniósł apelaacyę.

* Inspekcyja lokalna nad szkołami elementarnymi je-
go parafii odebrana została ks. proboszczowi Szramkowskiemu
z Wronki a powierzona tamtejszemu burmistrzowi Ottersohn.

— Nauczyciele szkoły realnej w Elblągu dr. Vogt mianowany
został komisyjarem powiatowym inspektorem szkółnym nad
katolickimi szkołami powiatu kosciańskiego, które stały
dotąd pod inspekcyją inspektora Ebersteina z Srems; dr. Vogt
objął zarządem inspekcyją lokalną nad szkołami parafialnymi
Wielichowa, Wonięcia i Czaśca.

* Sprawy budowniczego powiatowego na powiat
obornicki objął z dniem 1 bm. budowniczy p. Volkmann
w Obornikach, mieszkający, na powiat bukowski zaś bu-
downiczy p. Haschke.

* W Borku poruczyli reprezentanci miejscy prowa-
dzenie rejestrów stanu cywilnego burmistrzowi Wolff lub jego
prawnemu zastępcy, w Koźminie burmistrzowi Flosky lub w
razie przeszkodы kamelarzowi Szyzycze.

* Franciszek Liszt, który z Pesztu, gdzie przebył z-
imę, udaje się na lato do Rzymu, zajmie się, jak donosi N. fr.
Pr. w wiecznym mieście kompozycją polskiego oratorium p. t.
„Święty Stanisław.” Mistrz zamierza najnowszą swoją utwor
poświęcić swej uczoniej przyjaciółce ks. Wittgenstein, z domu p.
Iwanowskiej, Polece.

Do tego samego dziennika piszą z Londynu, iż występuje
tamże w jednym z największych teatrów z świetnym powodze-
niem śpiewaczka Smiarowska, uczennica konserwatorium
wiedeńskiego.

* S. p. Seweryn Elzanowski, zmarły niedawno w
Paryżu, bibliotekę swoją, obfitującą w bardzo piękne dzieła,
zapisał w testamentie dla muzeum w Rapperswyłu.

* Kalendarz. Jutro w piątek dnia 8 maja Stanisława
bisk. i męcz.; w kalendarzu słowiańskim Stanisława św.
Wschód słońca o godzinie 4 minut 19, zachód o godzinie
7 minut 35.

Dnia 8 maja 1078 zabicie św. Stanisława Szczepanowskiego.
— 1401 śmierć Władysława ks. opolskiego. — 14-5 walny zjazd
stanów koronnych w Sieradzu. — 1698 stronnicy Contego użna-
ją królem Augusta II. — 1831 zdobycie Dżisny. — 1848 utar-
czka w Rogalinie.

Pojutrze w sobotę dnia 9 maja Grzegorza bisk.; w ka-
lendarzu słowiańskim Bożorada błog.
Wschód słońca o godzinie 4 minut 17, zachód o godzinie
8 min. 37.

Ostatnia kwadra dnia 9 maja o 8 godzinie rano.

Dnia 9 maja 1228 nadanie krzyżakom ziemi chełmińskiej.
— 1688 aresztowanie w Marsylii Jana Kazimierza. — 1794 wy-
wiezanie zdrajców w Warszawie. — 1831 bitwa pod Firlejem.
— 1848 złożenie broni przez Polaków.

PRZYBYLI DO POZNANIA.

dnia 7 maja.

LUZIŃSKIEGO GRAND HOTEL DE FRANCE. Prusimski
z Sarbi, Zabołcki z Czerleja, Brzeski z Kaczowa, Sozanie-
cki z Boguszyń, Damski z Żon i Gólc z Królestwa Pol.,
Lubiński z Wapienka, Peters z Hanoweru.

STERNA HOTEL EUROPEJSKI. Josephsohn i Jonas z Ber-
lina, W. Bacon i R. Berti z Londynu, G. Rosenfeld z An-
dernach, Jamerowski z Papowa, M. Brandes z Werniger-
ody, L. Quade z Metz.

GOSPODARSTWO, HANDEL I PRZEMYSŁ.

— Bydło. Berlin, 4 maja. Bydła na rzeź sprowadzono
na targ dzisiejszy:

2202 sztuki bydła rogatego. W obrocie dzisiejszym
objawiało się większe daleko ożywienie niż dotychczas a prze-
bieg targu był przedsy i pomyślniejszy; bo eksporterowie nadre-
nscy, których nie było na targu zeszłotygodniowy, przybyli w
wielkiej liczbie i pokrywali potrzeby swoje, o ile mogli, jak naj-
prędzej, ponieważ zapasy bydła nie były wielkie a i potrzeba
miejscowa zwiększyła się nieco zapewne z powodu częstszego
przybywania podróżnych — co wszystko razem wpłynęło na
polepszenie się cen. Bydło rogate wszystko sprzedano, płacono
zaś za 100 funtów wagi mięsa najprędniejszego towaru 18—19,
średniego 15—16 a ostatniego 13-14 tal.

3794 sztuk nierogacizny. Dowóz jej był o jakie 1000
sztuk mniejszy niż zeszłotygodnia, w skutek czego popyt był
bardzo ożywiony, powstrzymywany jednak ostatni przez to, że
sprzedający, zniewoleni dobrmi widokami, za wysokie z począ-
tku stawiali żądania; za 100 funtów wagi mięsa płacono około
18½ tal.

10,075 owiec. Dobre skopy były żądane na eksport a
stosownie do tego, czy były mniej lub więcej wełniste, płacono
za 45 funt. wagi mięsa 7½-8½ tal.

1181 sztuk cieląt. Za cielętą płacono również bardzo
dobre ceny.

Giełda poznańska, 7 maja.

Zyto: cena wyprzedzająca 60½, na wiosnę —, na maj
60½-60½, maj-czerwiec 60½, czerwiec-lipiec 60½, lipiec-sierpień
57, sierpień-wrzesień —, jesień —.

Wyp. 1000 otr.
Okowita: cena wyprzedzająca 22½, na maj 22½-22½,
czerwiec 22½, lipiec 22½, sierpień 23½, wrzesień —, paź-
dziernik —.

Wypowiadano — litrów.

Giełda berlińska, 6 maja.

Pszennica: per 1000 kilo w miej. 76-92 tal. wedle ga-
tunku żądano; żółta — tal. z dworca plac; na kwiecień —
kwiecień-maj 89½, maj-czerwiec 87½-87, czerwiec-lipiec 87½-
tal. płacono.

Zyto: per 1000 kilo w miejsou 55-68 tal. wedle gatunku
żądano; rosyjskie 55-56½ tal. ze statku i dworca, krajowe
64-67 talarów z dworca plac; na kwiecień —, kwiecień-maj
i maj-czerwiec 57½-58½, czerwiec-lipiec 57½-58½, lipiec-sierpień
57½-58½ tal. płacono.

Jęczmień: per 1000 kilo w miejsou 53-75 talarów
wedle gatunku żądano.

Owies: per 1000 kilo w miejsou 54-69 tal. wedle gatunku
żądano; szlaski i czeski 63-67, galicyjski —, pomorski 63-67,
wschodnio i zachodnio-pruski 58-65 tal. z dworca plac; na
kwiecień —, kwiecień-maj 64 plac, maj-czerwiec 62½ plac, i żąd.,
czerwiec-lipiec 61½ tal. plac.

Groch: per 1000 kilo do gotowania 64-68 tal., na pa-
sę 58-63 talarów.

Rzepak: per 1000 kilo — tal.

Olej rzepiowy: per 100 kilo w miejsou 17½ talar. —;
na kwiecień-maj i maj-czerwiec 18½, czerw.-lipiec

Na dniu 7 b. m. o 4 1/2 rana za-
siegła w Panu po długich cierpieniach
Barbara
z **Wrzesińskich**
Kuzaj. (2690)
Pogrzeb odbędzie się w sobotę
o 5 po południu z Piekarni Nr. 3
na cmentarz św. Marcina, o czym
znajomym, przyjaciółm i krewnym
donoszą w smutku pożałowania
maż i rodzina.

Obwieszczenie.
Laki i pastwiska miejskie na Bo-
ciance położone z prawej i lewej strony
drogi ku Dębnie, wydzielone być mają
z wyjątkiem kawała pastwiska 5 morgów
objętego, na trzy lata od 1 czerwca r.b.
począwszy, najwięcej dającemu. (2606)
W tym celu wyznaczaliśmy nowy termin
licytacyjny na
sobotę d. 16 maja r. b.
z rana o 11 godzinie
na sali ratuszowej.
Warunki i mapa przejrzane być mogą
w registraturze naszej.
Każdy z licytujących winien złożyć kaucyi
50 talarów.
Poznań, dnia 24 kwietnia 1874.
Magistrat.

Sprzedaż konieczna.
Nieruchomość na przedmieściu św. Marci-
na w Poznaniu pod Nr. 352 położona, do
spadkobierców **Adama Stęszewskiego**
kapitałisty należąca, która na podatek
budynkowy z wartości użytku na 2000 tal.
podana, sprzedana być ma w celu podziału
i na wniosek sukcesora beneficjalnego drogą
subhastacyi koniecznej w (1351)
wtorek dnia 9 czerwca r. b.
przed południem o godz. 10-tę
w lokalu Królewskiego Sądu powiatowego w
miejscu w izbie Nr. 13.
Poznań, dnia 25 lutego 1874.

Król. Sąd powiatowy.
Sędzia subhastacyjny.
Keyl.
Dnia 12 m. b. o 9 godzinie z
rana sprzeda podpisany królewski kan-
tor bankowy za gotową zaraz zapłatą
pewną ilość dobrych olejnych **na-**
zion zimowych około 380 węgeli
przez taksatora bankowego **Lichten-**
steina. Co się niniejszem do publi-
cnej podaje wiadomości. (2661)
Poznań, dnia 5 maja 1874.
Królewski kantor bankowy.

Obwieszczenie.
Prowizje półroczne ziemskie za termin 6.
Jana r.b. przez interesów placić się
mające, będą w kasie Jeneralnej Ziemstwa
od dnia 12 do włącznie 30 czerwca
r.b. od godziny 8 do 12 przed połu-
dniami z wyłączeniem dni świątecznych i
niedzielnich odbierane. Prócz gotowizny przy-
mowane tylko być mogą stosownie do § 236
Regulaminu Kredytowego kupony w tymże
terminie płatne. (2679)
Wypłaty kuponów zacznie się z dniem 2
lipca r.b. a skończy się z dniem
16 lipca r. b. Po zamknięciu terminu
wypłaty w dniu 16 lipca r. b. i po termi-
nie wypłaty u agenta dnia 16 sierpnia
r.b. kasa nasza placić będzie zgłaszającym
się interesom gotowizną za kupony w cza-
sie od 20 sierpnia do 25 listopada
r.b. bez osobnych na to mandatów ale
zawsze tylko w dniach 5 i 10 ka-
żdego miesiąca w godzinach

przedpołudniowych od 9 do 12,
a jeżeli który z terminów tych na niedzielę
lub święto przypadnie, czynność w dniu na-
stępnym kasa załatwi. Okazicie kuponów
winni dołączyć wykaz przez nich podpisany,
obejmujący nazwę dóbr, numer, kwotę i ter-
min płatności kuponów, a to nie tylko w
terminie rzeczonym, ale i po takowym, ina-
czej kupony zwrócą się na koszt i ryzyko
przechowującego.
Okaziciełom talonów wydawać się będą w
kasie nowe arkusze kuponowe za złożeniem
wykazu przez nich podpisanego, obejmują-
cego nazwę dóbr, numer i kwotę, **od dnia**
15 lipca do włącznie 15 paź-
dziernika r.b., później zaś potrzebne
jest w tym celu zgłoszenie się pisemnie do
Dyrekcji.
Ostrzega się, iż Kasa Jeneralna Ziemstwa
podczas poboru prowizji i wypłaty kuponów
nie przyjmuje pieniędzy w godzinach popo-
łudniowych.
Kto więc do 12 godzin w połu-
dnie dnia 30 czerwca r. b. nie
zapłaci prowizji niemniej czyje pieniądze z
początku do rzeczonych terminu kasy nie dojdą,
winien będzie zapłacić prowizję za przewłokę
Regulaminem Kredytowym przepisaną.
Poznań, dnia 1 maja 1874.

Dyrekcya Jeneral-
na Ziemstwa.

Walne zebranie
Towarzystwa ról-
niczego dla pow. szu-
bińskiego odbędzie się w
środe 13 bm. o godz.
11 w Zninie w mieszka-
niu p. Siuchnińskiego.
(2680) **Dyrekcya.**

Zbiór
numizmatów
polskich, rzymskich,
niemieckich i innych,
składający się z około 2500 monet
i medali wraz z różnemi dziełami nu-
mizmatycznymi jest do nabycia za
1500 talarów
za pośrednictwem księgarni **Edmun-**
da Calliera, w której odnośny ka-
talog każdego czasu przedłożony być
może.

Nakładem naszym wysła książka
do nabożeństwa: (2409)
Skarby niebieskie
dla
wszystkich katolików
w małym formacie broszur, 15 sgr.
Księgarnia
G. P. Aderholz
w Wrocławiu.

Od 1 lipca poszukuję do mego han-
dlu korzeni i win (2648)
pomocnika (subjekta)
J. K. Putiatycki
w Lesznie.

Dwa pokoje umebl. i stajnia dla koni są do
wynajęcia Wilhelmski plac 3. (2678)
Pończochy, szkapetki lato-
we, rękawiczki, krawaty
męskie, prawdz. bawełn. (estrema-
dure), maszynowe naci, jedwab,
igły, grzebienie, mydła toaletowe
itd. poleca najtaniej (2689)
J. Pawłowska, Wrocławsk. ul. 6.
Srebrnego
lososia wędz.
odebrał i poleca (2687)
A. Luziński.

Na wspólne uczczenie pamię-
tniej rocznicy 8 maja zaprasza
się kolegów do restauracji p.
Gruszczyńskiego, róg
Starego Rynku i Butelskiej
ulicy. (2685)
Kilku kolegów.

Panów akcyonaryuszy
Spółki
Teatr Polski w ogrodzie Potockiego,
zalegających w opłacie VII raty, płatnej 1 stycznia r. b. prosimy przyna-
leżną kwotę **jak najwcześniej** przesłać na ręce p. **St. Tułodzie-**
ckiego Hôtel du Nord, w czerwcu bowiem zaległości odbierać będziemy
przez zaliczkę pocztową. (2609)
Dnia 1 lipca r. b. jest płatna VIII. rata akcyi.

Dyrekcya.
Ign. Grabowski, Dr. Wł. Zebinski, St. Tułodziecki.
CYGARETKA INDYJSKIE
[Canabis indica]
pp. GRIMAULT & COMP.,
aptekarzy w Paryżu.

Wszelkie środki aż do dziś używane przeciw astmowi, w jakiejby nie
były formie i postaci, miały za podstawę belladonnę, stramonium, nikotynę
albo opium.
Niedawne doświadczenia dokonane w Niemczech a powtórzone w Fran-
cyi przekonały, że konopie indyjskie z Bengalu (Canabis indica) posiadają
własności skuteczne do zadziwienia przeciw tej słabości, jak również przeciw
kaszlowi nerwowemu, suchotom gardlanym, zakatarzeniu, ochrypłości i utracie
głosu, niewralgii twarzy i bezsenności. (3)
Dostać można w **Poznaniu** w aptece p. **Dra Mankie-**
wicza w Warszawie w składach materyałów aptecznych pp. **Mro-**
zowskiego, Gallego i Spiessa.

Medal Towarzystwa nauk przemysłowych w Paryżu.
PRECZ ZE SIWIZNĄ!
MÉLANOGÈNE
WYBORNĄ FARBA DO WŁOSÓW
P. DICQUEMARE CHEMICA W PARYŻU I ROUEN.
W jednej chwili zmienia siwe włosy na głowie i na brodzie na kolor naturalny
bez niebezpieczeństwa dla ciała. Farba ta bezwonna jest skuteczniejszą od wszel-
kich preparatów tego rodzaju dotąd używanych.
Skład w Poznaniu w aptece **Dra Mankiewicza,** w magazynie perfumeryi p. **Barcikow-**
skiego, w zakładach fryzjersko-perukarskich i perfumeryjnych p. p. J. Razera, L. Gel-
hena, Linnemana i u wszystkich głównych fryzjerów i perfumystów.

Zakład zdrojowo-kąpielowy
„IWONICZ“
otwarty zostanie **25 maja.**

By uniknąć chwilowego przepełnienia podzielono porę kąpielową na
trzy okresy:
1. od 25 maja do 1 lipca
2. od 1 lipca do 15 sierpnia
3. od 15 sierpnia do 30 września.
W okresie od 1 lipca do 15 sierpnia mieszkania są o trzecią część
droższe i w tymże czasie bezpłatne kąpiele i mieszkania ubogim udzielane
być nie mogą.
Komunikacja kolejną łupkowską do Zagórza, z kądem pięć mil do Iwo-
nicza; powozy i poczta osobowa codziennie kursują.
Stacye pocztowa i telegraficzna w samym zakładzie.
Zamówienia na wody mineralne iwonickie i na mieszkania przyjmuje
Zarząd zdrojowy w Iwoniezu.

Kąpiele Bukowina.
Alkaliczne zdrojowisko żeleziste, kąpiele bagniste,
w Szląsku, 1 1/2 mil od stacyi kolejowej Syców, 1 mil od stacyi pocztowej Miedzybórz,
otworzone znowu zostają **15 maja r. b.** Kąpiele te siozący się świetną skut-
ecznością przeciw reumatyzmowi, podgrze, chorobom nerwowym, blednicy, chorobom
utępiwym, chronicznym wyrzutom zaskórnik. Skuteczności szczególne okazały się
zaprowadzone tu od kilku dopiero lat **kąpiele bagniste.** Położenie kąpeli w
małej dolinie z piękną promenadą i otoczone wielkimi borami świerkowymi i sosno-
wymi, jest przyjemnem i miłym. — Domy mieszkalne odnawiają się i urządzają z
komfortem. — Blizszych objaśnień udziela lekarz kąpeli dr. **A. Wleczorek** w
Miedzybórz. (2504)
Zarząd kąpeli.

Kąpiele żolowe jod i brom
zawierające (2526)
GOCZAŁKOWICE,
przystanek kolei po prawym brzegu Odry,
otwarte zostaną **dnia 17 maja.** Wszystkie gatunki wód mi-
neralnych i serwatka są w zapasie. Kąpiele parowe, kąpiele w wannach,
tusze. Zamówienia na pomieszkania i inne zapytania uprasza się przysłać do
Administracyi kąpeli.

Kandydat filolog.
poszukiwany na wies, któryby był w stanie
przysposobić prymanera do egzaminu abitu-
ryenckiego. Adres wskaze ekspedycja Dziennika
Poznańskiego. (2580)
„BORUSSIA“.
Towarzystwo ubezpieczeń przeciw grabobiciu
— oparte na wzajemności. —
Agent na Księstwo Poznańskie
Kazimierz Neuman.
Poznań. Szkólna ulica Nr. 4. (2678)

tapet.
Na żądanie mogą też próby nadesłać.
Także przyjmują wszystkie **roboty**
malarskie. (2588)
Inowrocław w kwietniu 1874.

J. Zasadziński.
Królewiecka loterya koni
Ciągienie **20 maja 1874. 2550 wy-**
granych. Wygrane główne: 7 komple-
tnych pięknych ekwipaży, jako pier-
wsza: nader elegancka czwórka z
landara. 4 pary cugowe i 92
wierzchowce. Losy po 3 marki (1 tal.)
do nabycia u panów **J. Ruchke** i u
H. Tilsnera w Poznaniu. (2153)

HYDROCLYSE
nowa klyzopompa wydoskonalona o ciągłym
wytrysku,
jedyna jaka istnieje bez tłoczni i bez sprężyny.
Zamknięta w małym pudełeczku, bardzo wy-
godna w podróży. Cena dostępna. W Pa-
ryżu u wynalazcy p. Naudinat, rue de Jouy
7, w Warszawie w skł. mat. apt. pp. **Gallego i**
Ludw. Spiessa, w Poznaniu w apt. **Dra Man-**
kiewicza. (10)

Migrene
(kolki w głowie)
i najgorsze przypadki leczę
z pewnością za pomocą **doświad-**
czonego, pewnego środka,
który wraz z sprawozdaniem z kuracyi
rozesłać za 2 tal. Broszura o mi-
grenie i pewnej jej kuracyi roze-
słać bezpłatnie. **Dr. med. Krie-**
bel Ritterstr. 82, Berlin.
(2527)

Do siewu i na
paszę
poleca (2559)
owies i tatarkę.
L. Baerwald,
Nakło.

Folwark,
do którego korzystna należy dzie-
rżawa, jest tania do sprzedania.
Blizsze wiadomości w eksp. D. z.
sub **B. 26. [2677].** (2677)

Nauczycielka, Polka, prakty-
kująca od lat kilku, poszukuje miejsca.
Blizsza wiadomość **N. P. post. rest.**
Poznań. (2642)

24 maciór
i
4 barany
z owczarni zarodowej i
82 maciory
z owczarni gromadnej -- zdadne
do chowu — ma na sprzedaż —
odbior po strzyży — (2633)
Dom. Miedzychód
per Srem.

Dom. Gembice pod Pemp.o.
wem ma 300 donic **duzego blu-**
szczyu na sprzedaż. (2629)
Nożyce do owiec strzyżenia
w najlepszym gatunku, także
obcięć do **dotowania i**
znaczenia owiec
poleca (2686)

C. Preiss
Wrocławska ulica Nr. 2.
Drelich na wańtuchy,
plachty do rzepiu,
miecchy do zboża
poleca jak najtaniej (2286)
Ludwik J. Löwinoohn,
84. Rynek 84.

Elewa czyli **praktykanta** pla-
tnego z wiadomościami co
najmniej terytanera, poszukuje się do
gospodarstwa. (2632)
Dom. Miedzychód p. Srem.
Donoszę szanownej Publiczności, że mam
ekonomów, pisarzy, kucharzy,
slużących, gospodynie, panny
slużące, praczki, kucharki itd.
A. Maciejewski, Biuro strzeżeń.
Jezuicka ulica Nr. 8. (2681)

Pisarz gospodarczy
zdający i trzeżwy, który już siedm lat
praktykuje w znacznych gospodar-
stwach, tudzież z dobrą rekomendacyą,
poszukuje od 1 lipca miejsca odpo-
wiedniego. **A. B. Nr. 5. Wrze-**
śnia poste restante. (2684)

Kucharz żonaty w 1. Jodym
wieku, wolny od woj-
skowości, praktykujący przez dziesięć lat, zna-
ka miejsca odpowiedniego od św. Jana r. b.
Zarazem żona (mogaby się trudnić gospo-
darstwem. **Poste restante A. B.**
Krzywin. (2684)

KUCHARZ w średnim wieku,
zaopatrzony w do-
bre świadectwa, znający dobrze sztukę ku-
charską i myśliwską a w razie potrzeby mo-
gący się zająć i ogrodem, poszukuje miejsca
od 1 lipca. — **Poste restante Alt-**
Boyer M. M. Nr. 100. (2688)

Kucharz żonaty, obeznany do-
kładnie w swej sztuce,
który dotychczas tylko w wielkich dwor-
ach obowiązki pełnił, zaopatrzony w dobre
świadectwa i rekomendacye, życzy sobie przy-
jąć od 1 lipca stosowne miejsce. (2682)
Łaskawe oferty prosi adresować pod li-
terą **J. L. poste restante Miec-**
ska Górka (Görchen).

biegły w swym fachu znajduje zaraz po-
korzystnymi warunkami umie-
szczenie. Oferty pod liczbą **104** przyjmuje
Biuro anonosów i zleczeń **J. K. Rako-**
wskiego, Poznań, Róg Rynku i Wodnej
ulicy 52/1. (2643)

Kurs papierów na giełdach berlińskiej i poznańskiej.											
Berlin, 6 maja.					Poznań, 7 maja.						
Niemieckie papiery.					Listy rentowe i zastawne.						
Dobrow. poz. państw.	4 1/2	101 p.	dito prow. wekal.	4	60 p.	B. zesko-grajewska	5	34 1/2 p.	Renta francuzka	5	95 1/2 p.
Prusk. poz. ukonsolid.	4 1/2	106 p.	dito wekslowy.	4	70 1/2 p.	„Alcoyska Karola Lud.	5	110 1/2 p.	Rumińska pożyczka	3	— z.
dito dito	4	99 p.	entr. bank budowl.	5	64 p.	Halla-zóraw-gubensk.	5	37 1/2 p.	Moneta w złocie, srebrze i papierach.		
Oblięgiu państwa	3 1/2	92 1/2 p.	entr. bank stowarz.	4	79 p.	Kolęj Rudolfa	4	69 1/2 p.	Szt.		
Prem. poz. państwa z 1855	3 1/2	122 p.	Niemiec. bank hyp. w	4	99 1/2 p.	Marchijsko-poznańska	4	43 1/2 p.	1		
Listy zast. wschodnio-	3 1/2	87 1/2 p.	Meiningen.	4	79 p.	Górnośl. kol. lit. A.C.	3 1/2	167 p.	1		
pruskie	3 1/2	87 1/2 p.	Niem. bank Union.	4	79 p.	dito	3 1/2	146 p.	5. 11 1/2 p.		
dito	4	98 1/2 p.	Stowarzysz. dyskонт.	4	171 1/2 p.	Austr.-franc. kolęj pań.	5	183 1/2 p.	1		
„do“	4 1/2	102 1/2 p.	Gotajski bank kredyt.	4	17 1/2 p.	Austr. póln. zachodnia	5	108 1/2 p.	5. 15 1/2 p.		
dito	5	— p.	Kwileckiego i Sp. bank	5	69 1/2 p.	lito pol. państw. (Lomb.)	5	84 1/2 p.	— p.		
List. zast. pozn. (nowe)	3 1/2	84 p.	Meinigska bank kredyt.	4	105 1/2 p.	Wschodniopruska kol.	4	44 p.	— p.		
dito dito szląskie	3 1/2	84 p.	Austryaok.zakład.kred.	5	129 1/2-82 p.	południowa	4	124 p.	— p.		
dito lit. A.	4	95 1/2 p.	Austr.-niemiecki bank	4	85 1/2 p.	Kil. po praw. brz. Odry	5	102 1/2 p.	— p.		
dito nowe	4	— p.	Wschodnio-niem. bank	5	74 z.	Rumińska kolęj	5	43 1/2 p.	— p.		
Zachodnio-pruskie	3 1/2	85 1/2 p.	dito dito produk.	5	19 p.	Rosyjska kolęj państw.	5	102 1/2 p.	— p.		
dito	4	98 1/2 p.	Poznańsk. bank prowino.	4	110 1/2 p.	Starogardzko-poznań.	4 1/2	101 1/2 p.	— p.		
„do“	4	101 1/2 z.	Pruski bank	4 1/2	194 1/2 p.	Warszawsko-bydg.	4	— p.	— p.		
„do“	4 1/2	102 z.	Prowincjonal. stowarz.	4	107 1/2 p.	Warszawsko-wiedeńsk.	5	81 1/2 p.	— p.		
List. rent. poznańskie	4	97 1/2 p.	dyskont.	5	81 1/2 p.	Berlińsko-póln. z pr. p.	5	43 p.	— p.		
dito pruskie	4	98 1/2 p.	Szląskie stowarz. bank.	4	107 1/2 p.	Halla-żur.-gub. z pr. p.	5	58 p.	— p.		
dito szląskie	4	98 1/2 p.	Akoje przemysłowe.			Marchijsko-pozn. z pr. p.	5	74 1/2 p.	— p.		
Akoje bankowe.					Zagraniczne papiery.						
Bergsko-maroh. bank	4	77 p.	Berliński kantor drzew.	4	92 1/2 p.	Anstr. renta srebr.	4 1/2	66 1/2 p.	Listy rentowe i zastawne.		
Berliński bank (stare)	4	76 1/2 p.	Stowarzysz. immol.	4	89 1/2 p.	dito papier.	4 1/2	62 1/2 p.	Pozn. listy zastawne		
dito dito (nowe)	4	86 1/2 p.	Dortmund Union (stare)	5	69 1/2 p.	dito losy z 1854.	4	97 z.	Nowe listy zastawne		
Berliń. stowarz. bank.	4	88 p.	Huty Hoerder	5	98 1/2 p.	dito losy z 1858.	fr.	106 1/2 p.	Listy rentowe pozn.		
dito bank kasowe	4	276 p.	dito Laura	5	166 p.	dito losy z 1860.	5	98 p.	Prowinc. obligacye		
Berliń. bank lombard.	4	80 p.	dito Lauchhammer	5	68 1/2 z.	dito losy z 1864.	fr.	90 1/2 p.	Powiatowe obligacye		
Wrocław. bank dyskon.	4	82 1/2 p.	dito Marienhütte	5	71 1/2 p.	Rosyjsk. poz. prem. 1864.	fr.	143 1/2 p.	Powiatowe obligacye		
Akoje zakładowe i obligacye kolei					dito dito 1866.	5	140 1/2 p.	Obligacye miejskie			
zeleznich.					Rosyjsk. pols. obligacye	4	83 1/2 p.	dito			
Bergsko-marohijska	4	95 1/2 p.	Pols. listy zast. III em.	4	80 1/2 p.	skarbowe	4	80 1/2 p.	Szląskie listy zastawne		
Berlińsko-zgorzelioka	4	89 p.	dito nowe	5	79 1/2 p.	Pols. listy zast. III em.	4	80 1/2 p.	Szląskie listy rent.		
dito szczeolińska	4	169 p.	dito likwidacyjn.	4	67 1/2 p.	Ameryk. pożycz. 1881.	6	108 1/2 p.	— z.		
Akoje bankowe.					Ameryk. pożycz. 1882.	6	96 1/2 p.	Akoje bankowe.			
Akoje bankowe.					dito nowa	5	99 1/2 p.	Berl. stowarz. bank.			
Akoje bankowe.					Berl. stowarz. bank.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.					dito dysk. komand.						
Akoje bankowe.											